

KATEDRA[®]

ŠTUDENTSKI LIST Letnik XIV. Št. 3 Maribor 16. novembra 1973

POVEZOVALE pa se bodo po vsebinskem teritorialnem principu s sorodnimi visokoškolskimi institucijami, inštituti, gospodarstvom in družbenimi službami. Povezovanje se bo odvijalo na osnovi samoupravnih sporazumov, medtem ko bo združevanje potekalo na osnovi zakonov. Možna bo tudi kombinacija obojega.

KRITERIJI

Skupnost visokoškolskih zavodov naj bi zlasti zadovoljevala določene kriterije, kot so:

- mreža,
- kapacitete v okviru mreže,
- osnove kadrovske politike,
- vsa merila (izbor delavcev, vpis, prehajanje, ipd.),
- obvezno vsklajevanje programov.

INTERESNA ZDRUŽENJA naj bi izpolnjevala te kriterije:

- planiranje kadra,
- programi (študijski in raziskovalni),
- prehajanje,
- oprema,
- dokumentacija,
- študijsko gradivo - delitev dela - povezanost z uporabniki.

TERITORIALNA ZDRUŽENJA NAJ BI:

- skrbela za študente in delavce,
- snovala in izvajala,
- vsklajevala in koordinirala,
- zagotavljala interdisciplinarnost.

Dilem, načrtov, predlogov, razmišljanj, kot vidite, ne zmanjka. Je mar to hkrati garancija, da bo novi visokoškolski zakon in statut takšen, da bo vsaj v osnovi zadovoljil težnje, ki so izraz želje po napredku? Upajmo!

Zapisal Jože Zagožen

Razmišljanja ob osnutkih zvezne in republiške ustave so v okviru izobraževalnih institucij pokazala, da se ponekod še vedno ne zavedamo bazičnega pomena vzgoje in izobraževanja.

Kvalificirana delovna sila je odločila za uspeh vsakega gospodarskega sistema; sistem, ki teži k industrializaciji, je močno tehnološko usmerjen. Napredna tehnologija, povezana z visokimi zahtevami po kapitalu, nujno terja načrtovanje. S tem ji je treba zagotoviti, če je le mogoče, da se bo uresničilo vse tisto, kar smo za prihodnost predvidevali. Jasno je, da bo takšen sistem potreboval vedno več kvalificiranih delavcev, saj to zahtevata tehnologija, ki se ne prebnejo razvija in nova vloga človekovega dela v tej organizaciji.

Istočasno zahteva ekonomski sistem relativno in tudi absolutno manj fizičnih delavcev. Takšna orientacija je pogojena z značajem tehnologije. Stroji delujejo z lahkoto in dobro ter ne zahtevajo več velikega fizičnega napora. Ker se relativno povpraševanje po fizičnih delavcih zmanjšuje, naraščajo zahteve po izobraženih delavcih. Šolski sistem mora torej napredovati hitreje kot gospodarski sistem: ker je povezan z znanstvenim delom, mora gospodarski sistem voditi. Upoštevajoč progresivno rast števila intelektualnih poklicev, moramo vedeti, da se pojavlja tendenca po vse bolj kvalificiranem intelektualnem delu, podoben pojav pa lahko opazimo tudi pri manualnem delu. To zahtevata znanost in tehnologija, samoupravno dogovarjanje in odločanje pa to zahtevo še krepi. Združevanje funkcije proizvajalca in upravljalca, v eni osebi, predpostavlja tudi neprimerno večji kvantum znanja.

Če izhajamo iz tega, da

- samoupravna socialistična skupnost daje možnosti za svobodno razvijanje vsakega posameznika in

- Jugoslavija čuti potrebo po izobraževanju mladih ljudi ter izpopolnjevanju odraslih,

se postavlja vprašanje, ali so mlade generacije pri nas po svojih življenjskih možnostih, da si pridobijo osnovno, predvsem pa srednjo, višjo in visoko izobrazbo, zares izenačene ali ne. Vprašanje

je postavljeno zelo ostro, saj je ena izmed predpostavk, na katerih sloni socialistična družba, večja odprtost strukture kot odprtost strukture družbe, ki je predhodnik socializma. Ugotovimo lahko, da je socialna razdelitev šolskih mest toliko bolj enakopravna, kolikor je delavski razred močnejši pri uresničevanju svoje zgodovinske vloge. Socialistična družba, ki se zavzema za odprt sistem izobraževanja, mora tudi prevzeti (in je res prevzela) nase nalogo, da izloči soci-kulturni handicap mladih ljudi iz socialno in materialno šibkejših sredin. O enakopravni razdelitvi šolskih mest lahko govorimo šele takrat, ko sta osnovna kriterija sposobnost in delo. Gotovo je, da bodo določene razlike - zaradi številnih dejavnikov - še naprej objektivno obstajale, vendar jih lahko deloma toleriramo. Toleriramo jih lahko do meje, ki še ne pomeni samoreprodukcije družbenih skupin s pomočjo izobraževanja.

Socialne razlike delujejo kumulativno. Nevarnost na področju izobraževanja je toliko večja, ker se razlike prenašajo iz generacije v generacijo in krepijo svoj učinek. Na zunaj se kažejo kot monopol pri pridobivanju višjih izobrazbenih stopenj. To pomeni limitiranje življenjskih možnosti pripadnikov mlade generacije in sicer tistega dela, ki nima ne ekonomske, ne politične ali kulturne moči. Izobraževanje je ena izmed temeljnih predpostavk izgradnje socialistične družbe, vendar samo po sebi ne more spremeniti položaja delavskega razreda in vseh drugih nepriviligiranih družbenih skupin. Kadri in izobraževanje pomenijo dejavnik, ki odločilno vpliva na razvoj in povezuje interese ne le ozkega, temveč tudi širokega gospodarskega območja. Vendar procesa izobraževanja ne smemo razumeti kot dejavnost, ki bi jo bilo moč izpeljati enkrat za vselej v določenem prostoru in času. Je namreč dejavnost, ki zahteva širšo opredelitev in neprestano akcijo, saj je s prenehanjem človekove delovne dobe potrebno z vlaganjem sredstev v nove generacije zagotoviti vedno nove in sveže strokovno usposobljene kadre. Projekt izobraževanja je usmerjen tako, da zagotavlja skupnosti potrebne kadre. Pri tem naletimo na številne težave, najprej pa na dvoje; oblikovanje človeškega potenciala je dolgotrajna dejavnost, ki ne omogoča takojšnje zadovoljive družbenih potreb, četudi bi jih do potankosti poznali, in drugič, kadrovska politika, ki obsega načrtovanje kadrov, ni temeljita, ker je dostikrat odsev konjunktura določenega profila strokovnjakov. Na to so opozorile že teze. Pri tem moramo poudariti nujnost družbenega vpliva na planiranje izobraževanja, saj bi v nasprotnem primeru bili priče nesinhronega in nenačrtnega (z družbenega vidika) „planiranja“, pri čemer se interesi in (dostikrat) kratkoročni cilji posameznih organizacij združenega dela ne bi ujemali s težnjami družbene skupnosti.

Pojem vzgoja in izobraževanje vključujeta predšolsko, osnovnošolsko, srednješolsko, višješolsko in visokošolsko izobraževanje. O ostalih oblikah izobraževanja lahko govorimo le v tesni povezavi z naštetimi. Sodobno gospodarstvo ne more opredeliti z delovno silo petdesetih let, ker njena sposobnost, kvalificiranost in strokovnost niso zadostni. Izboljšanje kvalitete delovnega kontingenta, ki jo zahteva ekonomski razvoj, se ne nanaša le na določene specializirane poklice in profile. Ti so seveda potrebni. Primarna zahteva pa je napredek splošne izobrazbene ravni prebivalstva. Zlasti je pomembno še naprej opismenjevanje prebivalstva, razvijati osnovno in srednje šolstvo ter tako vzpostaviti trdne temelje za razvoj - kvantitativnega in še bolj kvalitativnega - visokega šolstva ter znanstvenega dela.

V ustavni razpravi smo se zavzeli za to, da dobi izobraževanje status dejavnosti posebnega družbenega interesa. Ko bomo prešli okvir deklarativnosti ter radikalno spremenili izobraževalni sistem (v kvalitativnem, pa tudi kvantitativnem pogledu), bomo lahko opazili velike rezultate. Vendar je za to potreben odločen kirurški poseg, ne pa le plastična operacija.

DUŠAN ZBAŠNIK

Vključevanje študentov v znanstveno - raziskovalno delo na fakultetah in visokih ter višjih šolah

Vključevanje študentov v znanstveno-raziskovalno delo na naših fakultetah je še zmeraj kamen spotike, a izrečena mnenja in pogledi na to, so si dostikrat popolnoma nasprotna. Skrajno starokopitna mišljenja, ki so žal še zmeraj navzoča, oporekajo študentom kakršnokoli strokovnost in sposobnost aktivnega sodelovanja v znanstvenem in raziskovalnem delu. Študentje so na fakulteti samo zato, da bi si pridobili že preverjeno znanje in le priznani znanstveniki imajo družbeno priznanje in „dovoljenje“, da se ukvarjajo s tem odgovornim delom. Slišimo lahko celo mnenja, „da je največji doprinos študenta znanosti - da se ne ukvarja z znanstvenim delom“. Ali: znanost bi izgubila svoj svetniški sij z masovnim sodelovanjem študentov - znanstvenikov.

Malo pametnejši kritiki teze o sodelovanju študentov v znanstveno-raziskovalnem delu na fakultetah smatrajo, da so lahko samo talentirani študentje vključeni v nekatere oblike raziskovalnega dela na šolah - vendar izključno pod vodstvom profesorjev. Lahko pomagajo pri nekaterih raziskovalnih delih (izdelava bibliografije, prevodi tuje literature, anketiranje in podobno), vendar pa niso sposobni samostojno obdelati teme, ki bi imela karakteristike znanstveno-raziskovalnega dela.

Res je, da tako imenovani „bruto“ študenti z neopravljenimi izpiti iz prejšnjih letnikov niso zainteresirani in niti sposobni za znanstveno delo, vendar pa je treba omogočiti raziskovalno delo vsaj tistim študentom, ki so sposobni in se za to zanimajo. Kajti začetni in zaenkrat še zelo skromni poskusi vključevanja študentov v raziskovalno delo so naleteli na živo zanimanje pri študentih, pa tudi prvi rezultati so že vidni. Vendar pa, če bomo gledali na možnost vključevanja študentov v znanstveno-raziskovalno delo s podcenjevanjem in preziranjem, bodo pričakovani rezultati nedvomno slabši, ali pa jih sploh ne bo. Kritiki nam torej očitajo, da se študentje nismo sposobni ukvarjati z raziskovalnim delom. Ali je to res? Da bi razblinili še zadnje dvome, je potrebno spoznati sestavne komponente tega dela. Ukvarjati se z znanostjo pomeni, da je treba:

- proučevati znanost na enem izmed njenih področij,
- spoznati metode znanstvenega dela ter z njihovo uporabo odkrivati nova znanja.

Vidimo, da je ukvarjanje z znanostjo zelo dolgotrajen in strnjen proces. Študentje se v proces vključujejo z rednim (!) proučevanjem znanosti na določenem (!) področju. To področje naj bo izbrano po interesu in okusu

vsakega študenta, da bi se v njem razvila prava ljubezen do znanstvenega dela.

Ena od oblik vključevanja študentov v znanstveno-raziskovalno delo so znanstvene skupine, s pomočjo katerih se opravi najtežji del posla. Te grupe bi naj imele manjše število članov (20-25) in bi delale pod okriljem profesorja ter s pomočjo asistentov in drugih sodelavcev. Z metodami znanstvenega dela se študentje najlažje seznanijo na sestankih oziroma kar pri samem delu. Da so študentje osvojili znanstveno metodo, lahko rečemo tedaj, ko so razvili svoja zapažanja tako, da lahko pravilno raziščejo in analizirajo različne pojave ter opravljajo poskuse, da bi tako prišli do pravih zaključkov o pojavu, ki so ga proučevali.

Najtežji del raziskovanja je nedvomno, ko je treba s pomočjo primerne metode prikazati nova spoznanja. Prav gotovo je res, da vsem to ne bo uspelo ves čas študija. Vendar pa, če smo opredelili znanstveno delo kot dolgotrajen in strnjen proces, je povsem normalno pričakovati, da se bo ta proces začel že v študentskih klopeh.

Skrajni čas je že, da postane vsem jasno, da znanost pripada tudi mladim in ne more biti monopol starejših. Celo nasprotno, najboljše rezultate bi dosegli, če bi spojili izkušnje in znanje starejših z entuziazmom in ustvarjalnim elanom mladih. Študentje so nezadržna delovna sila, ki pa ni dovolj izkoriščena v našem visokem šolstvu. Študentje so se sposobni ukvarjati z znanstveno-raziskovalnim delom v pravem smislu te besede, šolstvo in skupnost pa lahko imajo od tega samo korist.

Mik Rebernik

Obisk iz Karlovca

Pred kratkim, natančneje 12. oktobra, smo študentje VTŠ dobili obisk študentov VTSS (Viša tehniška strojarska škola) iz Karlovca. Ob koncu meseca maja je bila skupina naših študentov v Karlovcu in sedaj so nam obisk vrnili.

Takoj po prihodu je naš član IO seznanil goste z glavnimi karakteristikami študija strojništva, posebno s študijem na drugi stopnji našega zavoda. Ko smo kolegom iz Karlovca pojasnili vse, kar jih je zanimalo glede študija pri nas, smo obiskali tovarno avtomobilov Maribor. Ogledali smo si obrate za proizvodnjo posameznih delov v oddelke s tekočimi trakovi za sestavo avtomobilov. Po dvournem ogledu tovarne smo se vrnili v šolo, kjer smo gostom pokazali naše laboratorije, v glavnem s strojnega oddelka. Za tem smo po skupnem kosilu imeli sestanek obeh IO, športniki pa so se pomerili v malem nogometu in košarki.

Na sestanku so nas kolegi iz Karlovca seznanili s svojo reorganizacijo dela v IO. Komisije so sestavili po našem zgledu, kajti prej jih niso imeli. Hitro so ugotovili, da po tej spremembi poteka njihovo delo mnogo bolje.

Potegujejo se za reorganizacijo študija, saj imajo 42 izpitov med celotnim študijem, medtem ko jih je na našem strojnem oddelku 31. Radi bi ukinili odvečne predmete in obdržali le tiste, ki jih imamo tudi na našem zavodu. Tako bi lahko svoj študij na drugi stopnji nadaljevali na naši šoli.

Njihova študentska organizacija je dosegla vpeljavo študija marksistične ideologije, kar so predlagali tudi nam. Sklenili smo, da bomo o tem predlogu razpravljali na enem izmed naslednjih sestankov.

Najtežji problem študentov VTSS iz Karlovca pa je prostor. Sedaj gostujejo v srednji tehniški šoli, nekatera predavanja pa imajo celo drugod. Predavanja imajo tako le popoldan, kar je po eni strani dobro, saj je veliko število njihovih študentov redno zaposlenih.

Na koncu smo sklenili, da bomo obiske izmenjavali večkrat na leto. Če bo potrebno, se bodo delegacije izvršnih odborov izmenično udeleževale skupnih sestankov.

Zaključek obiska je bil po končanih tekmah na Braniku. Tekmo v malem nogometu smo izgubili, naša ekipa pa je z veliko razliko v koših premagala košarkaše iz Karlovca.

MARIO VETRIH

★ KATEDRA ★

študentski list

izdaja stalna skupščina skupnosti študentov mariborskih visokošolskih zavodov.

Ureja uredniški odbor:

Glavni in odgovorni urednik Davorin Kračun
Sekretarka uredništva Nevenka Vetric

Študentje in visoko šolstvo:

Tone Cerjak (urednik), Milan Kerkez, Miroslav Rebernik, Janko Siranko

Politika in gospodarstvo:

Dušan Zbašnik (urednik), Drago Pišek

Kultura:

Edvard Pukšič (urednik), Boris Čerpes, Adrian Grizold, Igor Kramberger

Periskop: Jože Zagožen

Likovnost: Sonja Mihec, Ferdo Rakuša, (fotografija), Janez Rotman,
Jasna Zbašnik

Tehnični urednik: Marjan Hanl

Lektor: Branka Vavpotič

Katedro financirajo: Združenje visokošolskih zavodov Maribor, IO SS MVZ, Kulturna skupnost Slovenije in SO Maribor. Uredništvo in uprava Ob parku 7, 62000 Maribor, telefon 22-004, tekoči račun 51800-678-81846. Nenaročeni slik in rokopisov ne vračamo. Cena izvoda je 2,00 din (letna naročnina 20,00 din, za ustanove in podjetja 30,00 din). Tiska ČP Mariborski tisk, Maribor.

Prvenstvo v košarki na VTŠ

Športna komisija IO SS na VTŠ je organizirala že tretje prvenstvo VTŠ, tokrat v košarki.

Prvenstvo je bilo v soboto, 20. oktobra, na igrišču Branika. Vreme nam je bilo naklonjeno in tako se je zbralo vseh šest prijavljenih ekip. Spirva so bila predtekmovalna, v katerih so najprej strojniki II brez težav premagali ekipo gradbenega oddelka I. Prav tako je ekipa elektro II premagala starejše kolege iz strojnega petega semestra. Zelo dramatična je bila tretja tekma, ker je gradbeni II, po hudem boju, premagal zelence iz strojnega I (61:60).

V finalu so premočno dobili obe tekmi košarkarji elektro II, na čelu z odličnim Wollmaierjem ter Buršičem in tako osvojili prvo mesto. O drugem mestu je odločalo srečanje med gradbenim II ter strojnim II. Z veliko prednostjo so zmagali gradbeniki, ki so igrali z dvema previsokima igralcema za po rasti nizko amatersko ekipo strojnikov.

Najboljši strelci prvenstva so bili: Wollmaier z 59, Buršič s 55 ter Jančič in Atlagič s 45 koši.

Zmagovalna ekipa je dobila zaboj piva in je nekaj steklenic „velikodušno“ odstopila drugim žejnim igralcem.

Tekmovanje je potekalo v športnem duhu brez incidentov in je prav gotovo popestrilo enolično študentsko športno življenje.

SAŠO URANJEK

Pokrajinski klubi

Do nedavnega so bili pokrajinski klubi v veliki meri le pivske družine in se za kakšno aktivno delo v okviru študentske organizacije niso zanimali. V obdobju po III. konferenci ZKJ, pa je opaziti določeno povečanje aktivnosti in interesa do študijskih problemov. Na prvi republiški konferenci pokrajinskih klubov so razpravljali med drugim: o razvoju univerzitetnega središča v Mariboru in o vlogi pokrajinskih klubov v njem, o ustavnih spremembah s poudarkom na študentskem amandmaju in o reformi univerze, o družbenem dogovoru kreditiranja in štipendiranja s poudarkom na novih izračunih študijskih stroškov.

Pokrajinski klubi so lahko opora in baza za izvrševanje stališč tretje konference ZKJ. Na svojem območju se tako iz vsebinskega kot tudi organizacijskega vidika povezujejo z matičnimi mladinskimi aktivni v občinah, aktivno participirajo pri ustvarjanju politike mladinskih aktivov v občini, po potrebi delegirajo v mladinske konference svoje delegate in tako resnično postanejo element za povezovanje vseh delov mladih na področju posamezne občine. Klubi so zelo izpostavljena in specifična organizacija, ki naj prenese vse, kar se dogaja v okviru univerze, v domačo občino.

Tesna povezanost dejavnosti klubov z matičnimi dejavniki v občinah bi obilo doprinesla k boljšemu razreševanju kadrovskih vprašanj občin - s posebnim ozirom na višješolske oziroma visokošolske kadre. Pokrajinski klub bi lahko tako bil eden izmed virov strokovno dobro podkovanih kadrov, ki jih naša družba še zmeraj pogrša.

Pokrajinski klubi sodelujejo v sindikatih in ZK na občinskem nivoju. V interesu ZK na visokošolskih zavodih in tudi v interesu šol je, da se vpliv in s tem zasidranost visokih šol usmerja izven Maribora. Zato zveza komunistov podpira ustanavljanje pokrajinskih klubov, ki predstavljajo najkonkretnjšo vez med Mariborom in posameznimi regijami. Zal moramo ugotoviti, da komunisti doslej pri ustanavljanju klubov in njihovi dejavnosti niso bili najaktivnejši. Zaradi tega so se pojavile tudi določene negativne tendence. Dolžnost komunistov iz posameznih regij je, da spodbujajo nastajanje klubov, predvsem pa, da že ustanovljene usmerjajo.

V pokrajinskih klubih je potrebno ustanoviti aktivne komunistov, ki bodo skrbeli za aktivno delo. Naloga občinskih komitejev matične občine naj bo, da v klubu študentov spodbujajo nastajanje teh aktivov komunistov in poskrbijo za povezavo z njimi.

MILAN KERKEZ

SAMOPOSTREŽNA RESTAVRACIJA
CENTER
MARIBOR, Prešernova 8

Štev.: 400/72
Datum: 19.10.1973

UREDNIŠTVO ŠTUDENTSKEGA LISTA KATEDRA
PRI STALNI SKUPŠČINI SKUPNOSTI ŠTUDENTOV
MARIBORSKIH VISOKOŠOLSkih ZAVODOV MARIBOR
Ob parku 7

ZADEVA: Članek - Problemi študentske prehrane v Mariboru

V vašem listu KATEDRA št. 1 z dne 16.10.1973 ste objavili članek Problemi študentske prehrane v Mariboru. Članek navaja, da je Samopostrežna rest. Center hotela dvigniti za skoraj 50 % svoje cene.

Ta navedba ne odgovarja resnici, saj smo šele na sestanku 1.8. 1973 sporočili, da imamo od 17. julija 1973 dalje odobrene nove cene za študentsko prehrano, ki so od prejšnjih 19,00 din le za 1,50 din povečane, to je na 20,50 din za celodnevno prehrano zajtrk, kosilo, večerjo. To povišanje je bilo izključno zaradi bistvenega porasta nabavnih cen živil.

Samopostrežna rest. Center tedaj ni odpovedala gostoljubnosti študentom, kakor je to navajano tudi v članku v mariborskem Večerju dne 21.8.1973, ampak so se uprave študentskih domov skupaj z republiško izobraževalno skupnostjo odločili na drugačni način organiziranja prehrane za dijake in študente.

Vsi dijaki in študenti so se v mesecu sept. še hranili v restavraciji Center, študenti pa do ureditve svojega obrata študentske prehrane in nove zvišane cene plačujejo šele od 1.10.1973 dalje.

Cena prehrane v restavraciji Center je: zajtrk 3,00 din, kosilo 10,00 din, večerja 7,50 din.

Prosim, da v vašem listu navedbe v članku Problemi študentske prehrane, ustrezno popravite tako, da bodo študenti in bralci vašega lista pravilno informirani.

Direktor
Lojze Džur
1 CENTER
Maribor, Prešernova 8

PRIPIS UREDNIKA ŠTUD. RUBRIKE

V zgornjem dopisu samopostrežna restavracija Center navaja cene, ki so do sedaj veljale. Tudi sami bomo navedli nekaj podatkov, bralci pa naj precejeno koliko odstotkov je to. Za kosilo smo študentje plačali do 1. oktobra 1973 7,10 din, razlika med staro in novo ceno je torej samo za kosilo 2,90 din. Ker pa je restavracija Center nastopila dokaj provokativno, naj še mi povemo določene stvari, ki bodo gotovo zanimale marsikaterega bralca. V januarju 1973 je restavracija Center zahtevala podražitev menija na 23,50 din, kar pa ji zavod za cene ni odobril. S prvim oktobrom je veljavna cena 20,50 din. V tem času je začela delovati tudi dijaška menza, ki ima za vse tri obroke ceno 16,50 din. Tudi študentom se obeta cenejša hrana v okviru študentske menze. Razumljivo je, da si sedaj restavracija Center hoče pridobiti nazaj abonente iz vrst študentov in dijakov, zato se je med njimi razširila vest, da bodo hrano v Centru pocenili na 17,00 din. S pocentitvijo menija želi restavracija Center odvrniti študente in dijake, da bi se hranili v lastnih menzah. V januarju, ko je bil še čas, da se restavracija pridruži konstruktivnemu iskanju rešitve, pa je izzivala s povišanjem cen. Mislimo, da je restavracija Center sedaj požela to, kar je že dolgo časa sejala.

POROČILO S KONFERENCE ZVEZE ŠTUDENTOV JUGOSLAVIJE V TITOGRADU DNE 3. NOV. 1973

V soboto, 3. nov., je bila v Titogradu redna letna konferenca Zveze študentov Jugoslavije. Mariborske študente so zasotpali: Boris Kastivnik, Janko Siranko, Drago Pišek in Karel Pruš kot delegati, medtem ko se je Jože Zagožen udeležil konference kot član predsedstva ZSJ. Na zasedanju sta bila prisotna tudi tovariša Krsta Abramovič, član izvršnega biroja ZK Jugoslavije, in Veljko Vlahovič, predsednik SZDL Jugoslavije. Nasprotno dosedanjih praksi je konf. potekala relativno mirno in tako ni prihajalo do resnejših razhajanj v njenih pogledih.

Konferenca se je v načelu opredelila za sprejetje resolucije III. konf. ZKJ, ki govori o nadaljnjem tesnejšem idejnem, akcijskem in organizacijskem povezovanju vseh delov mlade generacije. Ni pa o tem spregovorila podrobneje, ker bo določitev organizacijskih shem stvar posameznih republik. Temu navkljub pa je sprejela idejo, po kateri naj se ohranijo študentske organizacije na nivoju mest, oz. univerzitetnih centrov.

Nadalje smo na konferenci razpravljali o delovnem statusu študentov. Po manjših zapletih, ki jih je povzročila delegacija iz SR Hrvatske, ker je tako rekoč zadnji trenutek prišla na dan z idejo, da naj se koncepcija delovnega statusa opusti ter se nadomesti z neko novo - žal za konferenco nesprejemljivo formulacijo - smo se zedili o tem, da sprejmemo resolucijo o nadaljnjem delovanju ZSJ ter se istočasno zavzamemo za podporo ideji delovnega statusa študentov.

Konferenca je soglasno sprejela poročilo o dosedanjem delu, finančno poročilo ter podaljšala mandat članom predsedstva konference do kongresa mladih, ki bo prihodnje leto v začetku pomladi.

Karel Pruš

5

Ob novem konceptu Katedre

Prva številka Ktedre /v letošnjem šolskem letu/ je še na prvi pogled dala videti, da se je v tem listu marsikaj spre-
menilo. Ob podrobnejšem pregledu študentskega glasila je
mogoče opaziti, da se je nivo kakovosti vsebine dvignil. Vendar
pa je zaslediti pri posameznih člankih s področja kulture
netočne informacije, ali celo subjektivne komentarje. Nagla-
šena subjektivnost v tolmačenju pojavov pa je v bistvu tudi
slaba informacija oziroma dezinformacija bralca.

Nadalje me čudi likovna ureditev Katedre. Sicer mi prejšej ugaja,
vendar pa sem vaje iz drugih časnikov in revij, da je predvsem
pri fotografijah likovnih stvaritev podnapis, ki vsebuje ime
avtorja, naslov dela, mogoče tudi kje se delo nahaja /če je s
kake razstave/. Razumljivo je, da potrebujejo tudi druge fotograf-
ske priloge podnapise, če njihova vsebina ni posebej pojasnje-
na v članku ob katerem so razstava je objavljena ali pa v nasle-
vu. S tem bi likovne priloge prav gotovo pridobile svoj ovrvi
pomen.

Upal sem, da se bô po izidu prve številke lista kdo spotaknil
ob te pomanjklivosti ali da bo kak član uredniškega odbora
opazil napačno napako, vendar se je isto ponovilo v naslednji
številki. Zelen bi, da si likovni urednik morda netančneje ogleda
na primer naše razglede, ne nazadnje tudi Večer. Verjamem da
bo po tem snakega ali vsaj podobnega mišljenja kot jaz.

Maribor, 30.10.1973

Mario Vetrli

okrogle dileme

davorin
kračun

KOT JIH JE NAKAZALA KATEDRINA OKROGLA MIZA O VSEBINSKIH VPRAŠANJH ORGANIZIRANOSTI MLADIH

Politične priprave na združevalni kongres vseh mladih se v sedanji fazi omejujejo na razprave o organizacijskih shemah nove organizacije. Pri tem poteka usklajevanje predlogov in protipredlogov z raznih organizacijskih nivojev, njih bistvo se vrsti okoli števila konferenc in števila delegatov, pri čemer pa skuša vsebinska vprašanja tolmačiti kot že a priori dana. Verjetno pa si moramo biti na jasnem, da sklicevanje na nekatera sprejeta vsebinska določila, ne more zadostovati in ne more izpolniti praznin, ki jih pušča fasada organizacijskih shem neizpolnjene, pa morajo zato organizacijska načela lebdeti brez vsebinske baze v navidezni samozadostnosti. Odsotnost vsebine je želela izpolniti Katedra z okroglo mizo o vsebinskih vprašanjih organiziranja mladih. Naš namen je bil, da s sodelovanjem republiške mladinske in študentske organizacije pred javnostjo razgrnemo možne zamisli o organiziranosti, pri čemer pa naj bi skušali problematiko zajeti predvsem vsebinsko. Glede na mnenje, da obstajajo razlike v zamislih med mladinsko in študentsko organizacijo oziroma njenimi nosilci, smo želeli izkoristiti tudi moč in konstruktivnost konfrontirane besede ob hkratni valorizaciji vsega izrečenega.

Delovni potek okrogle mize smo si zamislili takole: začetno izhodišče je širša družbena skupnost, znotraj katere je treba opredeliti vlogo in pomen organizacije mladih, vključno z opredelitvijo temeljnih kategorij problematike mladih nasploh. Nato bi se sprehodili v konkretno stanje sedanjosti in preteklosti ter skušali analizirati predvsem slabosti sedanjega načina organiziranja, ki nas objektivno silijo v reorganizacijo. Razgovor bi končali z zamislami o novi organizaciji, ki bi že v bistvu samem opravila s prej ugotovljenimi negativnimi pojavi.

Dejanski potek okrogle mize nas je prepričal o obširnosti problematike. Časovne in prostorske možnosti so nas omejile le na majhen del problematike, tako da je večina misli ostala nedorečenih. Ko pa se je vendar iz vsakega, tudi nedvoumnega odgovora ali trditve porodilo vsaj ducat vprašanj in podvprašanj! Iz tega sledi napotke za bodoče razpravljalce: rešitev poglobljenih vsebinskih vprašanj bo pripeljala do optimalnih organizacijskih povezav, toda nikoli obratno. Tako širok sklop vprašanj pa je treba obdelati sistematično, ne v bežnih političnih srečanjih (kot je v bistvu bila tudi naša okrogla miza). Kolikor nam je znano, pa do pomembnejšega sistematičnega dela na tem področju zaenkrat še ni prišlo. Posledica tega pa je, da v ospredje stopajo manj bistveni, površinski problemi.

Nekatera uvodna razmišljanja so skušala kompleksno osvetliti problematiko, predvsem s študentske strani. Prva pomembnejša dilema se je nanašala na opredelitev samoupravne in politične organiziranosti. Bilo je jasno, da so še vedno prisotna mnenja o popolni različnosti, torej o dveh vrstah interesov delovnega človeka. V bistvu pa gre za nepoznavanje širine pojma

samoupravnosti in za enačenje samoupravljanja s sindikalizmom. S sindikalnimi interesi pojmujejo le interese, izhajajoče iz najožjih vprašanj delovnega mesta in položaja znotraj delovne organizacije, medtem ko politični interesi segajo v širši družbeni prostor. Samoupravljanje pa v celoti negira takšno ozkost in navidezno ločenost, saj v svojem bistvu oba pojma presega in pomeni vsaj njuno integracijo. Zato po našem mnenju teza o posebnem samoupravnem in posebnem političnem organiziranju ne more vzdržati resnejše kritike. Zato tudi iz tega izhajajoče zamisli o samoupravni organizaciji, pa še posebni politični organiziranosti študentov in mladine, nimajo osnove. Potrebna nam je le široka samoupravna organiziranost vseh delov mladine, ki so povsem samostojni v svojem delu, vsakršne koncepcije pa se morajo nujno medsebojno konfrontirati glede na celoto. Ne želimo pa nikakršnega sindikalizma, kot tudi nikakršne visoke politike.

Eno izmed temeljnih dilem mladinske organiziranosti ponuja vprašanje, kaj neki ima mladi delavec toliko več skupnega z mladim kmetom ali študentom, kot s svojim starejšim delovnim kolegom, da se mora posebej na tak način organizirati? (To vprašanje je žal nekateri napačno razumeli kot izzivanje študentov, ki da nočejo pod skupno streho z ostalo mladino, čeprav v študentski organizaciji in med študenti o potrebi tesnejše povezanosti v skupni organizaciji ni nobenih dvomov.)

Če pustimo ob strani neresne formulacije kot „žar in upornost mladosti“, „skupni problemi“ ipd., pridemo do dveh pomembnih skupnih socialnih kategorij. Po eni strani gre za dejstvo, da mladi oblikujejo svojo osebnost v enakih okoliščinah stopnje družbenega razvoja in še niso obremenjeni z dogmami preteklosti. Odtod izhajajo nekateri skupni nazori in skupni problemi. Druga skupna socialna značilnost je pretežno neposredovanje družbenega položaja. Študent ali mladi delavec začinja na najnižjih stopnjah družbene lestvice. Ta značilnost velja za vsakogar do tiste razvojne točke, ko se dokoplje do relativno večje družbene pomembnosti — te točke so na primer: diploma, imenovanje na odgovorno ali celo vodilno mesto, prevzem politične funkcije, v nekem smislu tudi osnovanje družine ipd. V različnih okoliščinah se to reflektira v različnih kvalitativnih preskokih.

Vprašanje pa je, kako na podlagi teh značilnosti eksaktno ugotoviti pripadnost tovrstni organizaciji po objektivnih interesih. Če je danes v veljavi kronološka starost kot bistveni kriterij, moramo tudi ugotoviti, da se v nekih povprečnih vidikih z omenjenimi značilnostmi sicer ujema, da pa so odstopanja bistvena in upoštevanja vredna. Zavzemati pa se moramo za to, da bi se objektivni interesi čimbolj pokrivali z objektivnimi kriteriji organiziranja. Rešiti pa moramo vprašanje ustreznega in ostvarljivega načina.

Samokritičnosti udeležencem okrogle mize z obeh strani ni manjkalo. Vprašanje pa je zopet, kako bi mogli evidentne slabosti v bodoče preprečiti z ustreznimi organizacijskimi prijemi. Upoštevalo bi splošno sprejeta načela smo študentje predlagali defprofesionalizacijo funkcij v bodoči organizaciji. Če naj upoštevamo načelo temeljnih interesov mladih iz delovnega razmerja (študentje na fakultetah, delavci v podjetjih ipd.), potem morajo tudi najodgovornejše funkcije v organizaciji mladih biti izključno v interesu baze, v skladu z delegatskim principom. Življenjski interes nosilcev funkcij mora biti v prihodnosti baze, funkcionar naj se od baze sploh ne odcepi. To je mogoče doseči na dva načina: z doslednim principom rotacije in reelekcije, predvsem v vertikalni smeri, ko se vsak zaveda, da se bo moral nepreklicno vrniti v svojo bazo; ali z ustreznim kombiniranjem političnega in proizvodnega dela, pri čemer se sama tehnična vprašanja rešijo z ustreznim sporazumom med mladinsko organizacijo in matično delovno organizacijo funkcionarja. Medtem, ko rotacija doslej ni dala zaželenih rezultatov, pa lahko za drugo kombinacijo ugotovimo, da z uspehom živi med slovenskimi študenti. Vsak študentski funkcionar v Sloveniji je tudi študent, profesionalcev ni. Velja se potruditi.

Ali smo z razgovori, predvsem pa z rezultati okrogle mize zadovoljni? Kdor je pričakoval konkretne recepte, seveda ne. Njen pomen pa je razgrniti palete problemov, ki so doslej ždeli v ozadju. Prepregli smo mnenje, da je pomembno le število konferenc in delegatov in da o tej problematiki ni vredno kaj več razmišljati. Pomembno je, da bomo organizacijo gradili s preverjanjem temeljnih družbenih razmerij ob projiciranju naših hotenj. Pomembno je spoznanje o potrebnosti poglobljanja.

KATEDRINA OKROGLA MIZA

O vsebinskih vprašanjih organiziranosti mladih

DAVORIN KRAČUN: Kot naslov okrogle mize predlagam Vsebinska vprašanja o organiziranosti mladih. V imenu Katedre pozdravljam vse udeležence okrogle mize in se jim zahvaljujem za njihovo udeležbo in prisotnost. Predlagam, da bi kot prvo temo našega razgovora skušali opredeliti pomen nove organizacije mladih oziroma družbeno vlogo, ki naj bi jo ta organizacija v naši stvarnosti imela.

JOZE ZAGOŽEN: Gre za to, ali bo to res enotna, monolitna organizacija, ali bo le tesnejša organizacijska in vsebinska kot tudi akcijska in idejna povezanost vseh delov mladih. Dobro veš, da smo (če govorim z vidika študentov) dali v okviru konference zveze skupnosti študentov Slovenije v februarju v javno razpravo dokument konference, ki je govoril o organiziranosti. Ta dokument je predvideval specializirane konference na občinskem in republiškem nivoju, ki se vertikalno vežejo v skupen kongres in skupno predsedstvo, horizontalno pa se povezujejo z ZM, s shemo organizacije in s skupnimi programi. Potlej je dala tudi zveza mladine v razpravo organizacijski koncept, ki je bil skoraj povsem podoben našemu. Razlika je bila le v tem, da je mladinski koncept predvideval skupno konferenco mladih v izobraževanju, naš pa je predvideval samostojno konferenco. Tudi v poimenovanju najvišjega organa, ki bi se naj po našem predlogu imenoval kongres, po mladinskem pa plenum konferenc, sta se koncepta razhajala. Izhajam iz naslednjega: mladi naj se organizirajo tam kjer delajo in živijo; se pravi mladi delavec v tovarni, kmet na vasi, dijak v šoli, študent na visokošolskem zavodu itd. Le takrat lahko pridejo vsi interesi mladih svobodno in vsak zase do izraza in le takrat lahko

reformiranje univerze. Lep primer tega je že sedaj organiziranost zveze študentov Jugoslavije. Ko je na primer v nekaterih univerzitetnih središčih zveze študentov Jugoslavije se povsem klasična družbenopolitična organizacija, se je v drugačnih razmerah in zaradi drugačnih oblik dela, ki so se izkazale kot najbolj ugodne, razvila skupnost študentov, ki je samoupravna in politična organizacija študentov. Pri tem je treba razumeti, da ni nobenega problema univerze, nobenega problema družbe, ki ne bi bila tako problem univerze kot družbe, zato tudi ni družbenega vprašanja, ki ne bi bilo študentsko in študentskega vprašanja, ki ne bi bilo družbeno vprašanje. To nam postane jasno, če sledimo razmišljanjem okoli reforme univerze, povezave univerze s prakso, socialne funkcije univerze, samoreprodukcijo slojev itd. Univerza je torej integralni del družbe in na ta način so tudi študentje integrirani del družbe in si morajo skupaj, organizirani z vsemi ostalimi socialističnimi silami, prizadevati za uveljavljanje samoupravnih in socialističnih tendenc na univerzi in v družbi. Po tretji konferenci zveze komunistov Jugoslavije se pripravljata tudi akcijska in idejno-politična enotnost vseh mladih v naši družbi. In ko se bomo praktično o tem pogovarjali, bomo morali upoštevati tudi ustavno reorganizacijo političnega in samoupravnega sistema v Jugoslaviji. Kakor rečeno pa je bistveno to, da študentje svoj interes za političnim organiziranjem izvajamo iz delovnega statusa študenta, ki izhaja iz študija kot družbeno potrebnega in koristnega dela in da so prav zaradi tega vse oblike in načini organiziranja in povezovanja podrejeni vsebini in nalogam, ki jih moramo najbolj jasno definirati in ki smo jih študentje definirali s

Drahotin Sullia

organizacija uresničuje tiste cilje, ki so nujni in ki jih ima namen izpeljati. Pred nedavnim pa smo študentje pripravili nov dopolnilni predlog, v katerem smo predvideli novost – študentje naj bi ohranili samostojno konferenco. To pomeni, da smo sprejeli koncept mladinske organizacije s to razliko, da hočemo zagotoviti, da bi prišlo do uresničevanja načela, ki pravi, da naj pridejo interesi vsakega, ki dela, svobodno do izraza, in to bi se po naši sodbi lahko uresničilo samo v samostojni konferenci, ki pa je ne pojmujejo dogmatično, ampak smo pripravljene pristati tudi na stalne in nestalne oblike konference. Lahko bi torej imeli nestalno obliko konference, ki bi se sestala najmanj enkrat na leto in ki bi združevala vse dele mladih, in stalno obliko, ki bi imela nekakšen status sedanje skupščine študentov, z dopolnitvijo, da bi delegirali še delegate v skupno predsedstvo in prav tako vabili člane ostalih delov mladine v naš izvršni odbor. To bi bila organizacijska povezanost, vsebinska pa bi izhajala iz določenih skupin idejnopolitičnih izhodišč, se pravi iz določene skupne idejne platforme, ki je lastna vsem nam. Iz te skupne platforme bi izhajale določene akcije, ki bi se jih skupno lotevali.

ORGANIZIRANOST NA PODLAGI DELA

TOMAŽ KŠELA: Znotraj študentske populacije je že leta 1971 in še pred tem, ko je bila konferenca zveze študentov Jugoslavije v Novem Sadu, prevladovalo mnenje, da je znanost produktivna sila in da je študij zato družbeno potrebno in koristno delo. Študentje izvajamo interes s političnim organiziranjem na podlagi delovnega statusa študentov, ki izhaja iz študija – družbeno potrebnega in priznanega dela. Vsebinska je tista, ki opredeljuje oblike organiziranja študentov in prav zaradi tega so tudi oblike organiziranja zelo fleksibilne in prilagojene nalogam, ki jih ima študentska organizacija oziroma študentje pri uveljavljanju delovnega statusa študentov, in vse tiste naloge, ki jih imamo študentje znotraj prizadevanj za

programskimi načeli zveze študentov: s konferenco v Reki – na nivoju Jugoslavije, na nivoju Slovenije pa s programskimi dokumenti zveze skupnosti študentov Slovenije.

KAKŠNA BO NOVA ORGANIZACIJA

ZDENKO MALI: Kar se tiče študentske organizacije je potrebna v okviru univerze ali šole kot samoupravna in politična organiziranost študentov. To je prva predpostavka, ki jo moramo vedno imeti pred očmi.

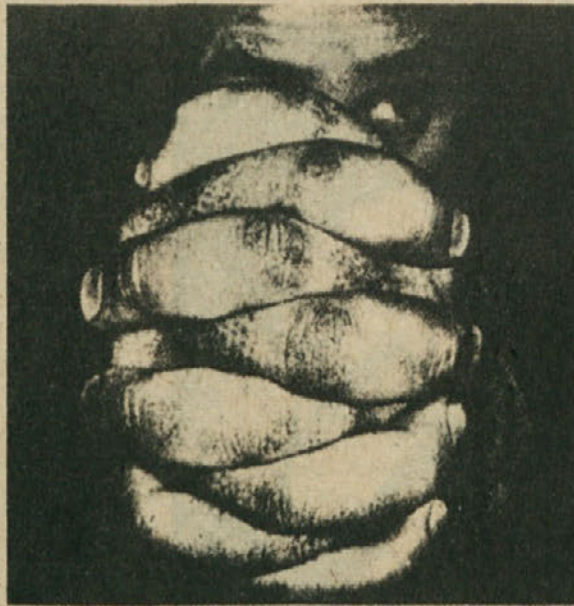
V preteklem obdobju študentje niso bili tako organizirani, to je bil eden izmed ključnih problemov, da so bili študentje v okviru univerze neučinkoviti, oziroma, da je ena in ista struktura, ki je predstavljala enkrat samoupravno organizirano strukturo, enkrat politično organizirano zastopala študente v okviru univerze in se enkrat uveljavljala v samoupravnih mehanizmih, enkrat pa je nastopala zunaj kot politična. Mislim, da je to nesprejemljivo: eno so samoupravni problemi, ki jih tudi po samoupravni poti rešujemo, drugo pa so problemi, ki so političnega značaja, ki naj bi jih ta organizacija reševala v tem smislu. Menim, da bo ob reorganizaciji študentov kot reorganizaciji mladine v tem smislu treba popraviti to neorganiziranost študentov. Rekel bi še o novi organiziranosti, da morajo študenti biti prisotni kot enakopraven član te nove mladinske organizacije in ne kot nekaj posebnega izven te organizacije. In to v tem smislu, da so študentje v okviru višje, visoke šole organizirani v aktivih študentov in da se po delegatskem principu vežejo v okviru univerze v koordinacijsko konferenco, na osnovi katere so potem tudi vezani v konferenco mladih v izobraževanju na nivoju republike, oziroma da so na raznih fakultetah vezani na občinske konference. Na ta način ko so vključeni na konference po delegatskem principu v konferenco mladih o izobraževanju, so oni preko ustreznih organizacijskih forumov tudi zvezani z ostalimi deli mladine. Če upoštevamo ta del, ki je sedaj v javni razpravi v okviru zveze mladine

KATEDRINA OKROGLA MIZA

Slovenije, je plenum konferenc v bistvu prostor, kjer prihaja do konfrontacij različnih mnenj, interesov delavske mladine, kmečke mladine, tako mladine v izobraževanju kot mladine iz krajevnih skupnosti in iz specializiranih organizacij. Mislim, da je to bistvo tega povezovanja in na tak način bomo tudi zagotovili to, da ne bodo problemi študentov posebni problemi študentov, ampak da bodo to problemi vseh delov mladine. Mislim, da bi bilo zelo nesmotrno študente izdvajati kot neko posebno kategorijo, po istem principu bi lahko enako izdvajali delavce kot posebno kategorijo, mladino iz krajevnih skupnosti, mladino ki je v kmečkih zadrugah itd., kajti to bi tudi pomenilo atomizacijo moči in razbijanje moči in enotnosti. Mislim, da mora biti nova mladinska organizacija nova, organizirana na enotnih programskih načelih v tem smislu. Analogno temu, bi bile organizirane tudi vse ostale konference po delegatskem principu: delavska mladina, kmečka mladina, mladina iz krajevnih skupnosti. Razen tega bi dopuščali še razne druge oblike povezovanja mladih in uveljavljanja mladih. Tukaj je zajeta tudi mladina, ki dela v raznih kroških, klubih, kot so združeni narodi, marksistični kroški itd., da se ne zapira vrat nobeni organizaciji, kjer je prisotna mladina. Vsi deli mladine, kjerkoli so, morajo priti do izraza v tej organizaciji. To ne more biti klasična organizacija v tistem klasičnem smislu kot stranka, ampak mora biti dejansko nek prostor, oziroma mesto, kjer se konfrontirajo različni interesi in se tisti interesi v tistem prostoru potem poenotijo in kot organizirana sila tiste interese nato tudi v družbi uveljavljajo skozi vse mehanizme, ki so v naši družbi: v socialistični zvezi, v sindikatu in v Zvezi komunistov.

SKUPNI INTERESI

MILAN KERKEZ: Družbeni pomen študentske organizacije je lahko zelo vprašljiv, če se študentska organizacija v prihodnosti ne bo obrnila sama

vase in v svojo dejavnost. Danes lahko kritično ocenimo, da je bilo v preteklosti študentsko gibanje zelo slabo, saj smo ugotavljali in še ugotavljamo veliko pasivnost študentskih množic. Menim, da bo nova organiziranost zveze mladine pripomogla k reševanju tega problema, ki ni majhen.

PERO MARENDIČ: Če govorimo o združevanju interesov mladih s področja vzgoje in izobraževanja študentov, in osnovnošolcev, potem bi se najprej vprašali, kateri so tisti interesi ki v teh sredinah niso skupni. Menim, da jih ne bi našli veliko. Večina interesov je skupnih in to je eno osnovnih vodil. Vprašati se moramo kdaj ima naša akcija mladih, ne glede ali pripadamo mladincem ali dijakom ali pa študentom, večji efekt. Ko bomo ta najširša izhodišča iz področja vzgoje in izobraževanja skupno zastopali, se zanj skupno orili ko po svojih poteh, preko svojih forumov, organizacij bomo to bitko dobili. Področje samoupravljanja je področje, ki tare dijaka in osnovnošolca, prav tako pa se ukvarjamo z reformo osnovnega šolstva in srednjega šolstva že precej časa. Tudi vsi drugi interesi, ki se pojavljajo v okviru študentske organizacije, se pojavljajo v okviru mladine, ki je organizirana v solah, zato so to interesi, o katerih se skupno pogovarjamo, o katerih izražamo in napišemo skupna stališča in se za ta skupna stališča dosledno skupno borimo. Zato bi ta konferenca morala biti skupna konferenca. Gotovo pa so nekateri interesi, ki so bolj osnovnošolski kot študentski in dijaški kot študentski. Tam pa bomo imeli možnost, da se sami sestanemo v okviru občasne oblike ali interesne oblike ali kakorkoli in ta svoja vprašanja skušamo v okviru svoje organizacije sami reševati.

KAJ ZDRUŽUJE MLADE

JOŽE ZAGOŽEN: Če sem prav razumel prejšnji Davorinov namig, naj bi sedaj razpravljali o tem, čemu sploh organizacija mladih, čemu sploh enotna organizacija in podobno. Bržčas si imel v mislih stavek, ki si ga čisto

izrekel, namreč kaj je tisto, ki združuje mlade, je to samo mladost po letih ali pa se interesi kažejo še kje drugje. Ali kot si ti dobesedno formuliral: „Kaj ima več skupnega mladi delavec s študentom in dijakom, kot pa s svojim starejšim tovarišem. Verjetno je edini skupni imenovalec tukaj mladost in morda kategorije, ki so temu lastne, se pravi žar in upornost mladosti, elan itd.“

ZDENKO MALI: Ni rečeno, da so mladi a priori napredni, to je prva karakteristika. Samo značilnost mladih je, da so v določenih trenutkih bolj revolucionarni, da ocenjujejo določene stvari, ki se v družbi dogajajo, bolj kritično. Zakaj? Zato, ker izhajajo iz stalne družbene situacije, ker oni živijo v tem času, v tem prostoru in iz tega gradijo družbo, ki jo hočejo in se ne ozirajo na preteklost — niso obremenjeni s preteklostjo, kar pa je značilno za starejše.

JOŽE ZAGOŽEN: Kaj je potem osnovni razlog za povezovanje, organiziranje?

ZDENKO MALI: Mislim, da ne moremo mladih ločevati na študente, kmete, dijake itd. in jih posebej izpostavljati, ker so osnovna stvar, ki nas veže, naši problemi in reševanje teh problemov. V družbi kot taki naj bi nastopili kot neka celota, kot neka organizirana sila, združeni v neki enotni organizaciji, ker mislim, da so tisti problemi, s katerimi se študentje ukvarjajo, v končni konsekvenci tudi problemi mladih delavcev, mladih v srednjih solah in končno mladih, ki so v kmečkih zadrugah. In niso samo študentski problemi specifični, konec koncev so to problemi vseh mladih in problemi celotne družbe.

JOŽE ZAGOŽEN: V čem se na primer razlikujejo problemi mlajšega in starejšega delavca?

ZDENKO MALI: Sam si rekel, da delavskega razreda ne delimo na stare in mlade. Delavski razred v tem smislu je enoten. Samo problemi mladih so v določenem trenutku v okviru delovne organizacije specifični, v določenem

trenutku niso taki kot so problemi starejših ljudi, kajti mladi, ki pridejo v delovno organizacijo, so na začetku življenjske poti, morajo si nekaj ustvariti. To je bistveno, je pa še nekaj drugih razlogov, da se mladi združujejo v organizaciji mladih. V okviru sindikalne organizacije, kajti konec koncev so oni kot delavci tudi člani sindikata in za tista stališča, za katera se dogovarjajo v okviru svoje organizacije uveljavljajo znotraj sindikata in to niso potem samo problemi mladih v delovni organizaciji, ampak so problemi vseh delavcev v okviru delovne organizacije. Aktiv zveze mladine znotraj TOZD se ne pojavlja napram sindikatu kot partner ali kot stranka napram stranki, ampak kot njen sestavni del, kot specifičen element znotraj sindikata.

INTERES TISTIH KI PRIHAJAJO

DAVORIN KRAČUN: Ugotavljam, da se moram s kolegom Malijem strinjati v ugotovitvi, da smo prav mladi tisti, ki nas stari družbeni odnosi niso uspeli se do kraja indoktrinirati. Hkrati se mi zdi, da to vendarle ni vse: namreč, ali so koga uspeli indoktrinirati stari družbeni odnosi, ni odvisno samo do njegovih let, ampak od okolja, od sredine kjer dela, od tega, v kakšnih razmerah živi, v kakšni sredini poteka njegovo delovanje. To pa ni identično s starostjo. Človekovi interesi, nazorji in vplivi okolja na človeka se ne morejo po neki datumski meji podrežati. To je proces, na katerega vpliva dosti več faktorjev kot sama mladost.

Zelal bi navesti še en faktor, ki daje mladim skupni interes, ki pa ni vedno istoveten z mladostjo, ampak je podoben do neke mere razrednemu interesu. Gre za interese „tistih, ki prihajajo“. Ker sem študent so mi najbližji problemi mladine v izobraževanju. Ugotavljam: kakšen je objektivni interes človeka, ki se izobražuje? Njegov interes je predvsem v pridobivanju družbenega položaja. Zaenkrat ga namreč še ne poseduje. Podobno je z

KATEDRINA OKROGLA MIZA

mladim delavcem. Njegov interes napredovanja je mnogo večji, kot je interes za napredovanje človeka, ki si je že ustvaril svojo eksistenco na mnogo višjem nivoju. Toda ob prihodu na pomembnejše delovno mesto se opravi kvalitativni preskok. Iz položaja, od koder nižje ni mogoče, pride v pomembnejši družbeni položaj. To pomeni: če mlad delavec dobi v hierarhiji podjetja pomembnejšo vlogo, se njegovi interesi spremenijo kot na primer pri mladem studentu, ki diplomira in dobi dobro službo. Mlademu delavcu, ki postane na primer obratovodja v nekem delovnem procesu, se njegovi interesi bistveno spremenijo. Takrat niso več njegovi interesi interesi prihajanja, ampak že interesi utrjevanja. Tako tudi mladinec, ki postane funkcionar, opravi tak kvalitativni preskok. Gre iz položaja, kjer nima ničesar izgubiti, v položaj, kjer je njegov interes tudi v večji meri v utrjevanju položaja, kot v samem razvoju. V tem je tudi neke vrste odgovor ali ima več skupnega mladi delavec z mladim studentom ali mladim kmetom, ali ima mladi delavec več skupnih interesov s svojim starejšim kolegom na delovnem mestu. Iz tega izhaja tudi širši družbeni interes tistih, ki prihajajo, torej tistih, kjer imajo interesi razvoja dominantno vlogo in imajo interesi statusa podrejeno vlogo. Vprašanje pa je, kako ta socialni status vskladiti s kronološkimi mejami in kako zagotoviti dejanski vpliv „prihajajočih“ interesov, ne pa „ohranjujočih“ – problem funkcionarjev, ki so fazo „prihajanja“ že prešli in so v fazi ohranjanja statusa.

TRETJA KONFERENCA IN MI

DAVORIN KRAČUN: Tretja konferenca je nujno pokazala, da je treba sedanjo organizacijo mladih in obstoječo organizacijo studentov reorganizirati. Razpravljamo sedaj kakšne so bile slabosti dosedanjih organizacij, ki so pripeljale do nujnosti reorganizacije. Ali je do nujnosti

obravnavamo širšo samoupravno problematiko. Univerzitetni centri, ki pa koordinirajo svoje odločitve v republiški konferenci zveze skupnosti študentov Slovenije. Zato v sedanji študentski organiziranosti ne moremo govoriti o hierarhični povezanosti. Med posameznimi tvorbami gre za delitev dela. Dilema današnjega razgovora ni v tem ali se bomo v skupnih interesih študentje združevali z ostalo mladino, kajti skupni interesi so in zato se moramo povezovati. To je nujnost, ki izhaja iz dosedanjega družbenega razvoja, ki izhaja tudi iz razvoja obeh organizacij in bo verjetno samo takšno povezovanje lahko našlo plodna tla v naši samoupravni socialistični družbi. Tako bo študentska akcija našla svojo verifikacijo v delavcu in bo lahko tudi svojo misel konfrontirala z delavsko in ostalo mladino.

SLABOSTI DOSEDANJE ORGANIZACIJE

ZDENKO MALI: V pretekli organiziranosti zveze mladine je bila prisotna vrsta pomanjkljivosti od forumskega delovanja, od klasične politične organizacije, od strankarskega odnosa napram drugim političnim organizacijam, do tega, da je bila učinkovitost akcij zveze mladine zelo okrnjena, da je bilo prisotno forumsko delo, da je bila akcija preveč skoncentrirana na zavzemanje stališč in ne na uresničevanje stališč, da je bila republiška konferenca zelo odmaknjena od temeljnih sredin organiziranja, kjer mladina živi in dela, da je bila zvezna konferenca odmaknjena od republiških in pokrajinskih konferenc. To je nekaj razlogov, ki sem jih navedel, je pa še vrsta drugih razlogov, ki so privedli do tega, da je potrebno reorganizirati zvezo mladine. Poleg tega so nas razvoj družbe in vsi odnosi, ki se v družbi v tem trenutku porajajo, privedli do tega, da če hočemo biti učinkoviti in če hočemo pozitivno vsebino v naši organizaciji oživetiti, je potrebno, da prilagodimo tudi organizacijske forme, da gradimo organizacijo

prišlo zgolj zaradi družbenega razvoja, ali so v obstoječih organizacijah bile evidentne takšne slabosti, ki morajo pripeljati do reorganizacije.

ZDENKO MALI: Mislim da so bile slabosti prisotne tako v mladinski organizaciji, kot v študentski organizaciji. Če se naredi kritična ocena delovanja mladinske organizacije (kar smo mi že naredili), smo ugotovili bistvene pomanjkljivosti, zaradi česar smo tudi pristopili k reorganizaciji zveze mladine. Mislim, da so študentje isto naredili in sami ugotovili svoje objektivne pomanjkljivosti v prejšnjem delovanju in zaradi tega tudi razmišljajo o novi organiziranosti ali bolje rečeno o vključevanju v novo mladinsko organizacijo. Mislim, da je tretja konferenca nakazala, kakšna mora biti nova mladinska organizacija, ki bo vključevala vse dele mladine.

JOŽE ZAGOŽEN: Menim, da ni bil osnovni razlog, za predlog reorganizacije, ki ga je dala tretja konferenca, zgolj ta, da bi tretja konferenca videla v mladincih ali študentih le slabosti. Niso bile le napake tiste, ki so botrovale tej odločitvi oziroma tem priporočilom. Gotovo so bili ves čas prisotni tudi drugi tehtnejši interesi, ki izhajajo iz narave organiziranja mladih ljudi in cela vrsta vprašanj za katera menim, da jih bomo v teku diskusije razjasnili.

NAŠI INTERESI SO TESNO POVEZANI

DAVORIN KRAČUN: Mislim, da je pomembno, da definiramo dejstvo, da organiziranje študentov v prihodnje in sedaj izhaja iz dela, iz študija kot družbeno potrebnega in priznanega dela. Študenti se združujemo zato, da bi uresničevali svoje samoupravne, torej vključno politične pravice na fakultetah, kjer je v ospredju ožja problematika in v okviru univerze, kjer

na osnovi vsebine, ne pa obratno. Če govorim o pravih družbenih trenutkih in razvoju družbe, mislim, da se je treba prilagoditi ustavnim spremembam, to je delegatskim odnosom, da se je treba prilagoditi reorganizaciji ostalih družbenih organizacij, ki so prav tako spoznali, da njihova pretekla praksa ni bila ustrezna in da so spremembe potrebne tudi v drugih družbeno-političnih organizacijah. Zveza mladine je bila večkrat prisiljena, da je nastopala kot partner napram drugim družbenopolitičnim organizacijam zato, ker so bile tudi te družbenopolitične organizacije indiferentne do problemov, s katerimi se je spopadla mladinska organizacija v širšem smislu. Druga stvar – zakaj organizacija mladih? Zato, ker ni rečeno, da so vsi mladi a priori socialistično usmerjeni. Ne smemo pozabljati na vzgojni element naše organizacije, ki vzgaja in jih usmerja v socialističnem duhu.

PRINCIPI ZA V PRIHODNJE

DAVORIN KRAČUN: Protislovja med študentsko mladino niso nič večja, kot protislovja med delavsko in ostalo mladino. Gre za protislovja med mladimi glede na različno socialno stopnjo, za drugačen delovni položaj, o čemer smo prej razpravljali. Nasa naloga v prihodnje pa je, da zagotovimo, da nova organizacija ne bi imela nepravilnosti, o katerih smo sedaj govorili, pri tem mislim v glavnem na forumsko delo in to kar smo našli. Je še eno vprašanje: ali lahko nova organizacija dela s starimi principi, ali se napake, ki smo jih kritično ocenili, bodo ponavljale, ali se ne bo armada profesionalcev povečala? Ali niso profesionalci morda faktor neskladja med interesi baze in formalno politiko?

ZDENKO MALI: Mislim, da bi bilo napačno izhodišče, da bi vse slabosti pretekle organiziranosti iskali prav v profesionalcih. Kajti mislim, da so same organizacijske forme in odnosi znotraj same organizacije zveze mladine pogojevale, da so nastajale pomanjkljivosti, ki smo jih prej omenili.

KATEDRINA OKROGLA MIZA

Ze v samih formah jih je treba onemogočiti, da pridejo do večjega izraza interesi delovnih ljudi in da je to eden kontrolnih elementov profesionalnih ljudi, ki delajo oziroma koordinirajo delo na ravni občine, republike in federacije. Če mi vzpostavimo samoupravni princip delovanja, vzpostavimo princip, ki pomeni obveznost in odgovornost, je to naslednji kontrolni element. Če vzpostavimo interesni princip, da ne morejo profesionalci delati po svoje, ampak lahko delajo le na osnovi samoupravno dogovorjenih aktov.

Mislím, da je obravnavanje nove problematike, ko se pogovarjamo o novih organizacijskih spremembah, o novih programskih načelih v statutu, o novi organizaciji socialistične zveze mladine ne moremo iti mimo novega sistema financiranja, ki je eden osnovnih pogojev, da bo delo takšno, kot smo si ga zastavili.

ARMADA PROFESIONALCEV

DAVORIN KRAČUN: Verjamem, da bi lahko mnoge od slabosti rešili s tem, če v novi organizaciji, v kolikor je mogoče, v veliki meri odpravimo profesionalno delo ali profesionalni odnos. Pri tem ni važna višina nagrade, ki jo dobi za svoje delo, ampak je bistven profesionalni odnos. S tem, ko človek stopa v profesionalno razmerje z neko organizacijo, težko zastopa članstvo iz neke baze, ker se njegov odnos, temeljni interes menja. Lahko pa dobro zastopa svoje članstvo, kot odvetnik svoje stranke, kot najeti delavec, da zagovarja interese nekoga, ne morejo pa biti to njegovi avtentični interesi. Verjetno se v profesionalnem odnosu pri političnem delu v mladinski organizaciji interesi bistveno deformirajo. Na primer: mladi delavec bo postal mladinski funkcionar. Glede na to, da izhaja iz delavskih vrst, bo zastopal delavsko mladino. Toda, ko postane profesionalni funkcionar,

baze. Zato forumski delavci ne smejo izgubiti kontakta z bazo, kontakta v smislu osnovnega življenjskega interesa.

JOŽE ZAGOŽEN: Res je, da če je nekdo profesionallec s tem v veliki meri zavira radikalnost dela, ki naj bi bila lastna mladim ljudem.

ZDENKO MALI: Ovira se delo, če je tisti profesionallec materialno in socialno odvisen od profesionalnega delovnega mesta, če pa ni odvisen, pa ne.

POVEZANOST FUNKCIONARJEV Z BAZO

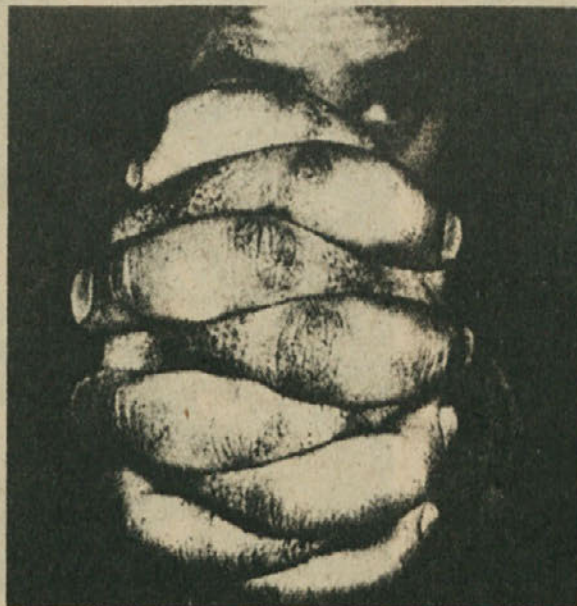
JOŽE ZAGOŽEN: Eden izmed vidikov je lahko materialna odvisnost, drugi pa je ta, da si nekdo lahko onemogoči napredovanje, če se ne bo ravnal po političnih normah in kriterijih. So pa tudi razlogi, ki govorijo v prid profesionalizmu. Eden izmed teh je, da študent na primer zmore živeti samo s štipendijo in posojilom ter se po dvanajst ur na dan ukvarja z družbeno-politično dejavnostjo, kajti ob večerih in nedeljah lahko še študira, medtem ko se nekdo, ki je fizični delavec v tovarni ne more deset ur dnevno ukvarjati z družbeno-politično problematiko in povrh še ustvarjati; sama narava dela ga sili v to, da mora od nečesa živeti. Posebno vprašanje pa je višina nagrad in dohodkov.

DAVORIN KRAČUN: Višina nagrad in dohodkov naj bo adekvatna z vloženim delom, kakersnimkoli, bodisi z delom, ki ga mladinec – funkcionar vloži v svoji delovni organizaciji in hkrati z vloženim delom, ki ga opravlja kot funkcionar. Gre za to, da ne sme funkcionar izgubiti življenjskega stika z

postane funkcionar in preneha biti delavec, neha se ukvarjati s problematiko sredine iz katere izhaja, s svojo življenjsko zainteresiranostjo, temveč bolj zaradi nekega zagovornišva, advokatsva, imenovan je od mladih delavcev in bo zato njih zastopal, ne bo zastopal svojega življenjskega interesa, ampak interese za katere bo plačan. To pomeni, da bo v novi organizaciji vseeno ali bo tam predsednik konference mladih delavcev na katerem koli nivoju ali bo res izhajal iz vrst mladih delavcev ali ne. To se pravi, da bi bilo vseeno, če bi si najeli kogarkoli, ne glede na pripadnost ali interese, ki bo kot svoje delo študiral probleme mladih delavcev in jih zagovarjal. Če se mi združujemo po samoupravnih principih gre za to, da so tisti, ki zastopajo interese vedno hkrati prisotni v svoji bazi. To pomeni, da so interesi baze tudi življenjski interesi delegata. Če iščemo argumente za profesionalce v mladinski organizaciji – zaradi tehničnega dela v sami zahtevnosti dela se mi zdi, da bi lahko to rešili na enak način, kot smo to rešili v študentski organizaciji.

Funkcionar pripada bazi iz katerega izhaja, mora nujno pripadati svoji bazi, za svojo delo pa je nagrajen z morebitno nagrado. Bistveno pa je, da je njegov temeljni interes v bazi. Tehnično je mogoče nivo obveznosti rešiti z različnimi samoupravnimi dogovori. Če bo mladinski funkcionar zaposlen z delom pri organizaciji, bo lahko dobil nekaj dni dopusta v svoji delovni organizaciji ali bo delal zmanjšan delovni čas. Bistveno pa je, da mladi delavec, tudi ko postane funkcionar, ostane delavec, da so interesi baze njegovi življenjski interesi. Čeprav nočem hvaliti študentske organizacije, mislim, da smo to dosegli. Slovenska študentska organizacija nima niti enega profesionalca, vsi so študentje, in vsi naj bi redno študirali. Tudi za njih veljajo enake pravice in dolžnosti, kot za vse ostale študente, čeprav se z dogovori lahko delno osvobodijo svojih obveznosti v bazi, zato, da lahko svoje obveznosti do organizacije izvršuje, toda načelno se ne sme nikoli ločiti od baze. To predlagam tudi novi mladinski organizaciji. Novo organizacijo ustanoviti na principu, da se tudi forumi približajo bazi in delajo na interesu

bazo, to pomeni, da ostane v delovnem razmerju z njo, čeprav bo delal samo tri dni v tednu, naj ostane v delovnem razmerju z njo. Kolikor manj bo tam napravil, kolikor bo dobil manj osebnega dohodka, naj to nadomesti nagrada, ki jo čopi funkcionar. Gre le za to, da vedno ostane njegov temeljni interes v bazi. Torej življenjski interes, njegova usoda, naj bo povezana z usodo delovne organizacije v kateri dela.

ZDENKO MALI: Mislim, da se je treba pogovarjati v tem načinu, da vzpostavimo te relacije, kar se tiče reelekcije, rotacije in zamenjave teh kadrov. Dejansko preverjanje, mehanizmi preverjanja in kontrola v tem preverjanju so dejansko mladi ljudje, ki so vključeni v te organizacije, ki so v forumih pa so izvajalci te politike. Kar se tiče osebnega dohodka, se strinjam, da je to v skladu z vloženim delom, samo je še drugo vprašanje vrednotenja tega dela, z vsemi komponentami, kot na primer odgovornost, družbena pomembnost dela itd.

DAVORIN KRAČUN: Načelno se strinjam, da naj to funkcijo opravlja tudi institucija rotacije in reelekcije, kakor tudi s primernim sistemom družbenega dogovarjanja glede obveznosti mladinskih funkcionarjev. V preteklosti smo te probleme skušali reševati z rotacijo in reelekcijo, vendar nisem prepričan, da so bili rezultati uspešni, ker se je dogajalo, da so funkcionarji prehajali iz foruma v forum in so tako izgubili stik z bazo.

Čeprav se je njegova doba končala, je prišel v drugi forum in se potem vračal. Funkcionar se mora vedno vračati v bazo, da bo njegova prihodnost tudi praviloma v bazi.

Priredil: D. K.

KATEDRINA OKROGLA MIZA

mladinske organizacije

edvard
kardelj

(odlomek iz referata)

Napredno mladinsko gibanje, ki se je pred vojno razvijalo s SKOJ na čelu ter pod vodstvom komunistične partije, je zajemalo tisoče in tisoče delavske, kmečke in šolske mladine. SKOJ je postal prvoborec in organizator boja napredne patriotske mladine proti fašistični nevarnosti, organiziral je mladino za borbo pri obrambi dežele, pri demokratizaciji in v boju za boljše življenje. Zato ni bila slučajno naša mladina v prvih bojnih vrstah, ko je komunistična partija pozvala ljudstvo k oboroženemu odporu proti okupatorju. V zgodovini bo zapisano, da je v najtežjih trenutkih mladina častno in slavno izpolnila svoje obveznosti do ljudstva (ploskanje).

Med vojno so nastale nove organizacijske oblike naše mladine. Da bi bilo mladinsko gibanje organizacijsko čim obsežnejše in vse obsegajoče, je bila decembra 1942 ustanovljena Združena zveza antifašistične mladine Jugoslavije (Ujedinjeni savez antifašist. omladine Jugoslavije), po posameznih federalnih enotah pa so bile ustanovljene nacionalne zveze antifašistične mladine. USAOJ je bila široka antifašistična organizacija mladine, ki se je, ne glede na politične in verske razlike, hotela boriti proti okupatorju in izdajalcem ter za osvoboditev dežele. Jedro in organizator USAOJ je bil SKOJ, v katerem so se zbirali najboljši mladinci, najboljši borci...

... Po osvoboditvi je delovni elan za obnavljanje dežele zajel najširše mladinske množice. Delovne čete in brigade so zajele nekaj stotisoč mladincev. Poleg tega, da je sodelovala pri obnavljanju hiš, mostov, poti in prog, je mladina 1945. leta izvedla številne samostojne akcije. Tekmovanje je postalo sistem mladinskega dela. 1946. leto je leto silnega delovnega poleta mladine in novih uspehov pri izgradnji domovine. Prevzemanje delovnih obveznosti postaja nov sistem dela mladine. Moč Ljudske mladine (1) se je tako okrepla, da je 1946. leta lahko sprejela takšno obvezo, kot je gradnja proge Brčko-Banovići, leta 1947 proge Šamac-Sarajevo, leta 1948 pa gradnja ceste bratstva in enotnosti (Beograd-Zagreb). (ploskanje)...

... Vendar uspeh teh akcij ni samo v tem. V akcijah se je pokazal tudi nov odnos množic do dela, saj so prav te akcije prispevale k uvajanju socialističnih oblik organizacije dela, dvignile so zavest in zaupanje v lastne sile — ne le mladine, temveč delovnih množic nasploh. Ljudska mladina je po svojem značaju in vsebini dela v prvi vrsti vzgojna organizacija — šola socializma. Vse njene dejavnosti: sodelovanje pri obnovi in socialistični graditvi domovine, njeno ideološko in politično delo, organiziranje širokega proučevanja marksizma — leninizma, kulturno-prosvetno in organizacijsko delo, delo s pionirji, razvijanje telesne kulture med

mladino, so usmerjene in morajo biti usmerjene v vzgojo mladine v socialističnem duhu.

Ljudska mladina Jugoslavije predstavlja danes nov tip enotne množične revolucionarne mladinske organizacije. Je zelo važna opora naše partije in ljudske oblasti pri izgradnji socializma.

Z ozirom na to in glede na enotnost, ki je značilna za organizacijo Ljudske mladine in SKOJ, kot jedra, se postavlja vprašanje, ali je sploh potrebno, da obstajata dve mladinski organizaciji, se pravi SKOJ in Ljudska mladina. CK naše partije meni, da je ta potreba odpadla in da bi bilo treba upoštevati težnje naših mladinskih množic, da se SKOJ in Ljudska mladina zlijejo v enotno organizacijo pod vodstvom komunistične partije.

Vendar je treba poudariti, da se poleg omenjenih uspehov v našem delu z mladino kažejo številne pomanjkljivosti, ki jih je treba odpraviti, da se naše mladinsko gibanje ne bi enostransko razvijalo. Obstaja zelo resen odmik naših kadrov v SKOJ in Ljudski mladini, v smislu enostranske orientacije na delovne akcije in na reševanje konkretnih nalog pri graditvi dežele in še to le na področju gradbenih del in industrije, medtem ko se udeležba mladine pri razvoju kmetijstva zanemarljivo in podcenjuje. Takšni odmiki vodijo k zanemarjanju in podcenjevanju drugih, ne manj pomembnih nalog, ki prav tako stoje pred našo mladinsko organizacijo — naloge političnega in ideološkega izobraževanja kadrov, skrb za materialni položaj mladine, boj za kulturno in strokovno razvijanje itd. Bistvo tega odmikanja je suhi praktikizem, njegova neizbežna posledica — če se ne bomo odločno borili za njegovo likvidacijo — pa bi bila, da bi postopoma zatrli delovni in ustvarjalni polet naše mladine, delovne akcije pa bi se spremenile iz ustvarjalnih mladinskih iniciativ v neprijetno administrativno obveznost. Treba je povedati, da so se te posledice ponekod že pokazale. Naši mladinski kadri se morajo osvoboditi šablona in razumeti, da razvijanje samostojne mladinske iniciative ne obsega le fizičnih delovnih akcij, ampak vsa področja našega družbenega življenja. Nadaljne pomanjkljivosti našega dela med mladino so: zanemarjanje dela na vasi, nezadostno razvijanje mladinske iniciative v kmetijstvu in zadrugištvu, nezadostno vključevanje ženske mladine, slaba povezanost z ostalimi množičnimi organizacijami, nezadostna medsebojna pomoč in sodelovanje vseh organizacij z mladinsko organizacijo, nezadostna skrb mnogih organov naše ljudske oblasti in gospodarstva za delovne in življenjske pogoje naše mladine (kar je posebej očitno pri učencih v gospodarstvu), nezadostna skrb za počitek in zabavo mladine kot tudi telesno-kulturno vzgojo, resne slabosti našega šolskega izobraževanja itd.

V boju za odpravljanje teh slabosti, morajo naši kadri imeti pred očmi sledeče današnje naloge mladinskih organizacij: 1. Vzganjanje mladine v socialističnem duhu; nadaljnja ideološka in organizacijska graditev Ljudske mladine; boj za politično enotnost mladinskih množic.

2. Nadaljnja mobilizacija mladine za graditev socializma v naši deželi, negovanje ljubezni so dela in ustvarjanja v vseh panogah naše socialistične graditve.

3. Podpora razvijanju kmetijsko-obdelovalnega zadrugištva na vasi in aktivna borba za kulturno preobrazbo naše vasi.

4. Krepitev dela mladinskih organizacij v šolah in na fakultetah s ciljem, da bi izboljšali šolske uspehe in uspehe pri vsestranskem marksistično-leninističnem izobraževanju mladine.

5. Razvijanje kulturnega dela, organiziranje počitka in zabave mladih, razvijanje telesne vzgoje med mladino.

6. Še naprej razvijati pionirske organizacije in bogatiti vsebino njihovega dela.

7. Vzdrževanje in krepitev tesnih zvez z mladinskimi organizacijami v drugih deželah, posebno v ZSSR in v deželah ljudske demokracije ter preko Svetovne federacije demokratične mladine vsestransko podpirati razvoj mednarodnega demokratičnega mladinskega gibanja.

Da bi naše mladinske organizacije lahko reševale te naloge, jim je treba dati resno pomoč partije in vseh množičnih organizacij; prav tako je treba povečati skrb naše ljudske oblasti za materialni položaj in boljše šolsko izobraževanje naše mladine. Partijske organizacije morajo posvetiti več pozornosti vzgoji mladine. Neprestano morajo spremljati delo in razvoj mladinskih organizacij tako, da so seznanjene z njihovo problematiko in da jim sistematično pomagajo pri delu.

Prevedel: D. Z.

1) „Narodna omladina Jugoslavije“, USAOJ se je leta 1946 na III. kongresu preimenoval. op. D. Z.

Zadnji opomin

Vojni spopad na Bližnjem vzhodu je bil najstrašnejši v dosedANJI zgodovini sueških konfliktov. Ne morda zaradi tega, ker so vojaške operacije zahtevale ogromno materiala, človeških žrtev in političnega prizadevanja, pač pa zavoljo tega, ker se je vojna razmahnila v tolikšni meri, da smo lahko pričakovali spopad med velesilama, kar bi praktično pomenilo svetovno vojno.

Poglavitno je, da do spopada ni prišlo, kljub pripravam v ZDA in Sovjetski zvezi (znano je, da se je situacija zaostri, ko je Sovjetska zveza sprejela poziv egiptovskega predsednika Sadata, naj skupaj z ZDA pošlje svoje čete na črto prekinitve ognja, medtem ko ZDA te ponudbe niso sprejele). Delovanje zahodne propagande proti naši deželi se je v tem času močno okrepi. Vzrok naj bi bil v tem, da je naša dežela dovolila Sovjetski zvezi vzpostavitev zračnega mosta z Egiptom preko našega ozemlja. S tem pa smo se po mnenju propagandistov na Zahodu – odpovedali neodvisnosti in neuvrčenosti. Ker vemo, kako pomenljivi so lahko takšni povodi, je razumljivo, da je naša dežela začela intenzivneje krepiti obrambno sposobnost.

Zadnja vojna na Bližnjem vzhodu, ki se – po mojem mnenju – s prihodom modrih čelad na črto premirja še ni končala, je razgalila nekaj zanimivih podatkov. Združene države, ki so nosilec moči NATO pakta, so več ali manj neodvisne od dobav nafte iz arabskih držav. Vemo pa, da je prav zapiranje naftnih pip bilo eno izmed poglavitnih orožij Arabcev v boju proti imperialistični agresiji. Za ZDA je vojna na Bližnjem vzhodu prestižnega pomena, saj je Izrael njihov varovanec, ki zastopa interese zahodnega sveta, predvsem ZDA, na Bližnjem vzhodu. Zahodnoevropske dežele so se znašle v popolnoma drugačnem položaju; prav tako kot Amerika so članice NATO pakta, vendar so za razliko od ZDA, bile močno prizadete s prenehanjem naftnih dobav iz arabskih držav. To je tudi razlog, da se politične garniture na zahodu ne strinjajo z ameriškimi pogledi in da se začenjajo razprave o tem, ali je sklep ene, čeprav najmočnejše članice pakta, obvezen tudi za vse druge. Iz istega razloga pošiljajo predsedniki vlad zahodnoevropskih dežel poslanice arabskim predsednikom ter pošiljajo zunanje ministre na Bližnji vzhod zato, da bi pojasnili stališče svojih vlad do bližnjevzhodne krize, ki je seveda „nevtralna“.

V Izraelu se je pokazalo, danes bolj kot kadarkoli doslej, da ne more voditi dalj časa trajajoče vojne. Z vojaškega vidika gledano imajo torej arabske države strateški adut v svojih rokah. Vendar, če pomislimo na ogromno pomoč, ki priteka v Izrael in ki presega pomoč, ki jo dobivajo arabske države, spoznamo, da so pri doseganju vojaške rešitve bližnjevzhodne krize v prvi vrsti potrebne usposobljenost vojakov, operativno sposobno in odločno vodstvo ter intenzivna politična akcija.

Akcija neuvrčenih dežel v Varnostnem svetu OZN, prihod modrih čelad na ogroženo območje in diplomatska prizadevanja na vseh straneh kažejo, da bi se vprašanje dalo rešiti po mirni poti, če je le tisto, kar politični voditelji izjavljajo, tudi zares prisotno v političnih in vojaških vodstvih vseh sprtih strani. Ako temu ni tako, potem do miroljubne rešitve krize in do zaželenega sožitja med Arabci, Palestinci in Židi ne bo prišlo tako kmalu. V interesu vseh, ki si želijo mir na svetu, pa je, da do mirne rešitve tega vprašanja pride čimprej. Zakaj pripravljenost velikih sil, da se neposredno angažirajo v spopadu, je bila zadnji opomin.

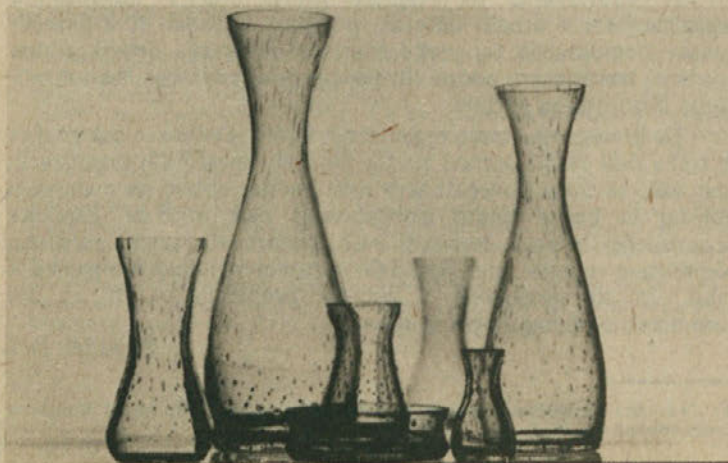
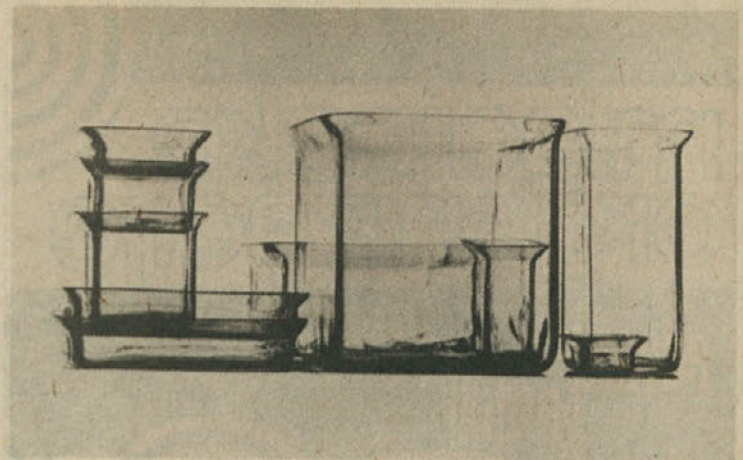
D. Z.

Humanisti dobre volje

Ko gledamo na televizijskih ekranih velmože, ki se rokujejo z velemožmi, ko jih poslušamo in se nam zdi, da se njihova dobra volja pretaka kar sama od sebe v nas; ko se potopimo v časniška poročila o mirovnih pogodbah in beremo o nobelovcih, ki si stiskajo miroljubne dlani; ko dvigajo državniške čaše šampanjca in si nazdravljajo za mir vsega sveta in jim to morebiti celo verjamemo, saj ves krvavi človeški oder ne more biti navsezadnje farsa; ko hodimo v šole, službe, v bolnišnice in na avtobuse ali v domačem krogu, včasih dobre volje in razigrani, včasih spet zagrenjeni, potrti, jezni, malodušni, prestrašeni, polni pričakovanja in kljub vsemu vztrajni, ker moramo preživljati svoj čas in sebe; ko smo na sejah in poslušamo ali beremo referate, vsi stremeči k enemu samemu smotru, ki naj postane človeški cilj in uresničenost boljših življensjskih razmer; ko prenašamo težko ali lahko življensjsko breme, kar se da mirnodušno, živčno, navdušeno, obupno, strmoglavno, nizkotno, strastno, trpko; ko govorimo ob obedu ali ko gremo spat, da bi bili spočiti za nov dan, za nove dneve, za nova leta in sploh bodočnost; ko vidimo vesoljni svet in mikrosvet pod lečami naprav, pripravljeni na znanstvene revolucije in na družbeno kohezijo; ko preklinjamo ekologijo, pline, alkimijo preteklosti in sedanjega časa, ki se zbira kakor črni oblak nad našimi glavami in ga preganjamo spet z delovnimi rokami, ta roj lačnih kobilic, ki hoče sterilizirati človeštvo; ko si želimo vse najlepše, najboljše, ko se razumemo, našminkani z najbolj humanitarnim prepričanjem, misleč da bomo preživeli vse čase in prostore; ko nismo – ali smo tedaj? Ali vidimo izza svetlečih ekranov prelito kri narodov, ki so jim prebili čela z vsiljenim imperializmom? Smo mar muhasti, ko se prepuščamo časovnemu morju in krmarimo brez busole sem in tja in se utapljam v valovih lastne nezadostnosti? Mar se ne borimo za osebni prestiž, za interes in za utilitarno pozicijo, pri čemer so vsa sredstva dovoljena in se nam prikazuje borgijska razvrtnost, le kot božja milina v meščanski spalni srajčici? In je naša osebnost res tako dobrasrčna, dobročudna, dobronamerna, dobrotna in dobra, da ne vidimo razen naše raztopljene funkcije drugega mimo naših osebnih in zasebnih ciljev? In ali ni znanost samo tapeta na zidovih talcev? In ali ni bodočnost astrološka bukviča za vse tiste, ki berejo že danes drug drugemu mašo zadušnico? In ali niso krivice zatle svobode, ni resnica odvisna le od centrov moči? Kdo so centri moči? So humanisti dobre volje, ko pošiljajo ljudstva v super-markete smrti po nove strupe, razstreliva, naboje, rakete, tanke, amfibije? Ni Dantejev Pekel le igračkasta kavbojka proti današnjemu mučeništvu narodov, v primerjavi s kulturno in ekonomsko-gospodarsko zaostalostjo?

O, humanisti dobre volje, zakaj se mrzovoljno sovražite med seboj in iz generacije v generacijo širite nove mrliske prte? O, dobra volja zlaganega in v nič poteptanega veličastja! Pasjeglavci v humanističnih dresih niso ljudje. Kdo smo, kaj smo, od kod prihajamo, kam gremo, mi, ki skrivamo vsak zase v sebi celo človeštvo?

VLADIMIR GAJŠEK

nekaj Vidikov GOSPODARSKEGA NAČRTOVANJA

irena knehtl

Prav sedaj, ko toliko razpravljamo o planiranju, ponovno ugotavljamo potrebo po uveljavitvi planiranja na vseh ravneh.

V okviru predavanj norveške ekonomske politike smo precej razpravljali o racionalnem ekonomskem planiranju. To bi utegnili biti zanimivo tudi za kolegice in kolege, ki se s tem več ukvarjajo. Naše razprave so vodili Thorvald Moe, Egil Bakkie, Lief Nygaard, vsi z ministrstva za finance v Oslu; zapiske s teh razprav pa sem uporabljala pri pisanju tega članka.

Presenetljivo pa je vendarle, da se ob teh razpravah malokrat spomnimo Ragnarja Frischa, ki je v svetu znan kot eden izmed „očetov“ gospodarskega planiranja. Ta mož je leta 1969, skupaj z nizozemskim profesorjem Tinbergom, dobil prvo Nobelovo nagrado za ekonomijo, ki je bila takrat tudi prvič podeljena. Ko je letos februarja v 77. letu starosti umrl, je Norveška izgubila svojega najboljšega ekonomskega teoretika. Ragnar Frisch je eden od prvih ekonomistov, ki so matematične metode v napravnoslovju začeli uporabljati v ekonomiji. Se bolj presenetljivo pa je, da se je ta veliki mož v prostem času ukvarjal – s čebelarstvom – in bil tako eden največjih čebelarjih raziskovalcev.

V prvih povojnih letih, ko je bilo treba z intenzivnim gospodarskim planiranjem obnoviti gospodarstvo, je bila Norveška na tem področju ekonomske vede, morda najnaprednejša država na svetu. Ragnar Frisch je tudi razmišljal, kako bi njegove metode lahko uporabili v jugoslovanskem gospodarstvu. Prav za to je razvil posebne matematične metode za programiranje proizvodnih zmogljivosti pri nas.

Na Norveškem se je proces ekonomskega razvoja pričel kasneje, kot v mnogih drugih ekonomsko razvitih državah zahodnega sveta.

Za njeno povojno obdobje so predvsem značilne: visoka stopnja investicij, hitra ekonomska rast in polna zaposlenost. To pa so vsekakor faktorji, ki so prispevali tudi k razvoju ekonomskega planiranja.

Sam proces ekonomskega planiranja je na Norveškem precej nenavaden, že zaradi tega, ker formalno nima institucije, ki bi se s tem ukvarjala. Še do leta 1961 ni bilo posebnega sektorja za planiranje. Planiranje je bilo in je še danes pravzaprav že „administrativni stroj“.

Do leta 1945 so važnejša ministrstva imela enote za planiranje. Te enote so morale opraviti dve vrsti nalog:

- raziskave in predplanske analize,
- pripravo plana in zasledovanje izpolnjevanja plana.

Naj navedem primer ministrstva za industrijo, ki je imelo 1960. leta le dve enoti:

– oddelek za splošne raziskave in študije; ta je obravnaval splošna vprašanja, ki so zadevala politiko predelovalne industrije in analiziral ter ocenjeval razvoj predelovalne industrije,

– oddelek za planiranje in statistiko, ki je opravljal statistično delo za ministrstva, zbiral ter analiziral gradivo, ki so ga potrebovali za pripravo državnega proračuna (imenujejo ga letni plan), nadalje za dolgoročni plan (4 leta) in razvojni program za celotno deželo.

Ministrstvo za finance je takrat imelo posebno enoto, ki se je ukvarjala s politiko planiranja. Odkar pa je bilo delo, povezano s planiranjem, razdeljeno na sektorje ministrstev, druga ministrstva (razen za finance), niso imela posebnega planskega in raziskovalnega oddelka. Vendar pa so se nekatera ministrstva, kot na primer ministrstvo za poljedelstvo, povezovala tudi z institucijami, ki so se ukvarjale z raziskovalnim delom s tega področja.

Regionalni aspekt planiranja je precej drugačen. Prvi lokalni uradi za planiranje (trije uradi) so bili organizirani v letu 1949 v severnem delu dežele. Ob koncu leta 1950 je vseh 19 občin imelo regionalne urade za planiranje. Regionalni uradi za planiranje so bili združeni v nekaj okrožni svet, ki je analiziral aspekte ekonomskega planiranja, pripravljal predloge in sklepe.

V letu 1960 so regionalno planiranje razširili in popolnoma na novo organizirali. Pojavila se je neke vrste institucija za regionalni razvoj. Njena naloga je pomoč pri razvoju regij, predvsem s finančnimi sredstvi.

Planski proces je šel naprej. Leta 1963 je bil v okviru ministrstva za finance, razen že omenjenih enot, organiziran posebni planski oddelek. Ta nov planski oddelek je odgovoren za pripravo dolgoročnega programa ob sodelovanju vseh ministrstev. Le-ta pa so zadolžena za pripravo sektorskih programov s svojega področja. Oddelek pripravlja nadalje še perspektivno analizo in z njo dobimo dolgoročni pregled problemov v perspektivi. Priprave za dolgoročni program so tesno povezane s pripravami za dolgoročni fiskalni proračun. S takšno metodo je financiranje dolgoročnega programa popolnoma usklajeno in tudi težko pride do morebitnih diferenc med porabo in dolgoročnim programom.

Ministrstvo za finance se razen tega ukvarja še z raziskavami in predplaniranjem za celotno norveško ekonomijo (narodno-gospodarskega planiranja). Tako raziskuje tehnični razvoj, zasleduje trend porasta prebivalstva, migracij prebivalstva in podobno. Namen takšnih analiz je primerjanje in usklajevanje investicijske politike. Nasploh pa se z raziskavami in analizami predplaniranja ukvarjajo glavna ministrstva. Tako mora centralna organizacija planiranja upoštevati tudi individualne sektorske programe in kakšne posledice imajo le-ti za druge sektorje.

Planski oddelek ministrstva za finance ima nadalje dva medoddelčna komiteja. Njun namen je zagotovitev koordinacije pri delu dolgoročnega plana. To sta:

– svetovalni komite za pripravo dolgoročnega programa, sestavljen iz petih državnih podsekretariatov in

– delovni komite za državni proračun in dolgoročni program.

Planski oddelek ministrstva za finance pa deluje kot nekaj sekretariata obeh komitejev.

Svetovalni komite za pripravo dolgoročnega programa odgovarja za pojasnjevanje problemov, ki bi morebiti terjali politične odločitve, daje nasvete za politično vsebino programa, določa strukturo programa, pomaga pri koordinaciji dela, zasleduje izpolnjevanje programa in upošteva potrebe za morebitno izboljševanje programa.

Delovni komite je tukaj za izmenjavo izkušenj, raznih mnenj, pogledov o določenih vprašanjih, ki bi se pojavila ob nastajanju programa. Ob koncu podrobno pregleda osnutek dolgoročnega programa.

Zelo tesna je koordinacija med planskim oddelkom ministrstva za finance, raziskovalnim oddelkom centralnega zavoda za statistiko in ekonomskim inštitutom univerze v Oslu. Tej koordinaciji priznavajo izreden pomen pri razvoju planskega procesa.

Rezultati, doseženi na področju gospodarjenja na Norveškem, so vsekakor plod njene zelo uspešno zgrajene planske organizacije. Danes je le-ta dobila seveda značaj sodobne planske organizacije.

Ko že omenjamo narodno-gospodarsko planiranje, ne moremo mimo tega, da na mnogih področjih pravzaprav načrtana politika odloča tudi o smeri in indirektni vpliv politike, kar moremo ugotoviti pri srednjeročnem, še bolj pa pri dolgoročnem programu.

Perspektivno analizo delajo s pomočjo „multisektorskega modela ekonomske rasti“, ki ga je razvil prof. Lief Johansen z ekonomskega inštituta univerze v Oslu. Osnova temu modelu je input-output tabela s 30. sektorji.

Delo perspektivne analize mora biti končano, preden pričnejo sestavljati dolgoročni program. Dolgoročni program vsebuje podrobni program vseh vrst državne aktivnosti. Dolgoročni program in dolgoročni fiskalni proračun se pripravljata skupno. Minister za finance ju že od leta 1947 skupno predstavi norveškemu parlamentu. Državni proračun je v bistvu analiza ekonomske politike, fiskalni proračun pa podrobni program dohodkov in izdatkov. Državni proračun je uporabljen tudi kot letni plan.

Do leta 1961 so pri pripravljanju državnega proračuna uporabljali konvencionalne računovodske metode. Osnovni pomen narodnega „budžetiranja“ je, da dosežemo usklajenost analize ekonomske situacije in političnih odločitev. Zanesljivi podatki so seveda osnova, na katerih lahko „zgradimo“ državni proračun. Zato zbirajo informacije po metodi input-output. Poseben ekonomski model, ki ga uporabljajo pri pripravi letnega državnega proračuna, so razvili na centralnem zavodu za statistiko ob tesnem sodelovanju posebnega komiteja. Tega sestavljajo predstavniki ekonomskega inštituta univerze v Oslu in ministrstva za finance. Model je pripravljen tako, da je mogoče vse informacije, ki so na voljo v državi, uporabljati za planiranje. Računalniki pa seveda zelo poenostavljajo delo z analizami.

Iz tega kratkega povzetka o norveškem planskem procesu lahko vidimo, kako so tamkaj zelo uspešno organizirali proces planiranja. Ugotovimo pa tudi lahko, da je proces planiranja tam v bistvu le administrativni sistem.

Ob robu

Osnovna ugotovitev, sodeč po odzivu občinstva in le delno kritike, je, da je Boršnikovo srečanje tudi letos nadaljevalo s padcem kvalitete. Zakaj? Pogrešamo genialnost, seveda, če ne upoštevamo genialnosti ideje postaviti n. pr. Dom Bernarde Albe v „kulturno središče“ v Slovenske gorice. V takšnem primeru v polni dvorani navdušeno aplavdirajo, posebej za to priložnost ustrašeni učenci osnovnih šol okoliških krajev. Igralci pa odkrijejo novo, kar se da skrajšano varianto igrane igre. Parola „kultura ljudstvu“ je res ganljivo lepa, vendar je vprašanje, če si dejansko obe prizadeti strani upata pogledati odkrito v oči. Mislim, da ne moremo tako naenkrat iz popolnega kulturnega mrtvila preplaviti omenjeno občinstvo s „težkimi“ deli. Kulturno prosvetljevanje je dolgotrajno in izredno naporno delo, ki omogoča razvoj le v izredno položnem klancu, kajti vse, kar je prisiljeno je nenaravno in lahko se zgodi, da bomo dosegli ravno nasprotje tistega, kar smo želeli.

Kakor smo pričakovali se je kriza v organizaciji in celotnem bitju BS še dalje poglobila. To je povsem naravno in vprašljivo je, če lahko sploh govorimo o krizi. Vse prej je to popolnoma normalen pojav v razvojni poti slovenskega gledališča in s tem tudi posredno Boršnikovega srečanja. Na vsak način bomo prišli do stopnje, ko bo potrebno razbiti togi organizacijski in vsebinski okvir srečanja in osvoboditi karakteristična iskanja slovenskih gledališč. Nekoč je bil namen Boršnikovega srečanja predstaviti mariborskemu občinstvu najboljše dosežke naših odrov tekom neke sezone. Komaj pa so se pojavile nagrade, diplome in podobne bakterije kulturnih in zasebnih vojn je postalo Boršnikovo srečanje podobno rimskemu amfiteatru močnejši bo zmagal (zmagale so zmeraj zveri)! Letos se je izdijvalo neurje okoli Pekarne. V bistvu pa je vsa stvar dokaj nedolžna. Pravgotovo se še spominjate kakšne vojne so bile, preden je eksperimentalnemu gledališču GLEJ iz Ljubljane uspelo priti v uradno konkurenco Boršnikovega srečanja. Verjetno bo s Pekarno precej podobno. Nekoliko absurdno je bila Pekarna teden dni pred pričetkom BS sprejeta v Združenje slovenskih poklicnih gledališč, jasno je, da je bilo to prepozno, da bi se lahko še zganil „ogromni“ in predvsem okorni organizacijski aparat. Lahko pa upamo, da bo Pekarna že naslednje leto sodelovala na Boršnikovem srečanju.

Organizacija; to je absurd v danem primeru. Skupinica ljudi, polnih idealizma, je ob ostalem številnem delu vodilo organizacijo in administracijo letošnjega srečanja in to se ponavlja iz leta v leto! Drugod (kjer je seveda več denarja in več kadrov) so za takšna opravila nastavljeni profesionalci. Potem seveda lahko upravičeno pričakujemo, da bo vse v najlepšem redu. Zakaj potem toliko govore o enakovredni delitvi dela?

Se ena stvar je bila polna humorja. Občinstvo, ki ga je bilo sicer nekoliko manj kot prejšnje leto, je brez dvoma najtopleje sprejelo predstavo Mladinskega gledališča iz Ljubljane. Naši krogi kritikov pa so jo obravnavali le kot dobro mladinsko predstavo. Če nekoliko razmišljamo o tej predstavi bomo mogoče ugotovili, da je bila pravzaprav najboljša predstava vsega srečanja in da je ravnotako namenjena odraslim kot mladini, da je torej povsem enakovredna v vseh ozirih.

ag

Androkles in lev

(OB PREDSTAVI MLADINSKEGA GLEDALIŠČA IZ LJUBLJANE V OKVIRU BORŠNIKOVEGA SREČANJA 73 V MARIBORU)

V okviru takšne gledališke manifestacije, kot je Boršnikovo srečanje, kjer tvorijo program pretežno predstave institucionalnih gledališč z znanim repertoarjem, pomeni predstavitev Mladinskega gledališča vsakoletno repertoarno, postavitveno in dogajalsko novost. Neznatno, po številu igralcev (menda jih je samo 11), z neko nevsakdanjo naravnostjo osvajajo. Kaj je v tem gledališču tisto, kar omogoča, da tako zelo uspeva v svoji čisto posebni nalogi? To bomo poskusili razbrati na primeru predstave Auranda Harrisa Androkles in lev, ki so jo odigrali na Boršnikovem srečanju 73 v Mariboru.

Harrisova igra predvsem ni „filozofsko“ zasnovana; o prijateljstvu, zvestobi, bratstvu in svobodi, o kaznovanju pohlepnega in odklanjanju neumnega ne govori dvoumno, težko razberljivo. Ne moremo torej reči, da je tu še kakšna druga pot razen črno-belega načina karakteriziranja prej navedenih pojmov. Humanistično poslanstvo najmlajšim velja povedati preprosto, živo; morda bi to kazalo napisati celo z velikimi črkami.

Prvi del poti se torej tu konča; izbrali so igro, ki ustreza tako po svoji vsebinski strani, kakor tudi po ponujeni možnosti „narediti“ dobro predstavo.

Videli smo predstavo, ki osvaja in pravzaprav se mi zdi poskus prikazovanja vizuelnega in doživetega učinka odveč. Na kratko: vsak trenutek vidimo na odru nov situacijski efekt, ne na silo zasnovan, prav tako odlično izveden. Temu je v veliko pomoč menda scena, ki zahteva minimalne stroške in veliko omogoča; zavesa, predstavljajoča hišo, je sestavljena iz nekaj deset kvadratnih metrov blaga (režija in scena Mile Korun). K temu se nam ponujajo še trije, štirje rekviziti in naravnost ganljivi kostumi (Marija Kobijeva).

Predstavo so odigrali, odpeli, odplesali in odživeli: Silvij Božič – dobri, pojoči, k svobodi hrepeneči suženj Androkles, Božo Vovk – smeh in prisrčnost vzbujajoči lev in Prolog, Brane Ivanc v vlogi jezikavega skopuha Pantaloea, Milena Grmova v vlogi k Leliju koprneče Izabele, Jože Mraz v vlogi k Izabeli koprnečega Lelija in Sandi Pavlin kot smešno neumni, k slavi težeči Stotnik.

In tako: „Arrividerci! Hitimo pospravljat svoje maske, zvonce in zavesa, zakaj naloženo nam je, da to zgodbo zaigramo še marsikje na tem veselem svetu. Prijateljstva, zvestobe, bratstva in svobode ni nikjer preveč. Arrividerci!“

V. Novak

Kdor skak, tisti hlap

(OB PREDSTAVI EKSPERIMENTALNEGA GLEDALIŠČA GLEJ NA BORŠNIKOVEM SREČANJU 73)

Pričelo se je dokaj nenavadno: z besedami protesta glejcev proti odločitvi organizatorja Boršnikovega srečanja 73 o nesodelovanju gledališča Pekarna iz Ljubljane.

Primerjajmo najprej odziv letošnje predstave eksperimentalnega gledališča Glej pri občinstvu z odzivom z lanskoletnega srečanja, ko so predstavili delo avstrijskega sodobnega pisca Petra Handkeja Varovanec hoče biti varuh. Odpor je bil viden pri številnih gledalcih proti popolnemu eksperimentu, proti podajanju nekega izročila z odpravo vsega odvečnega (besede). Kar smo videli lani, se letos ni ponovilo. Ne bomo rekli, da zato, ker je mariborsko občinstvo v enem letu dojelo bistvo odrskega iskateljstva, bolj zaradi nepopolne odmaknitve Seligovega dela od tistega, kar so ljudje navajeni sprejemati kot standardno.

Kdor skak, tisti hlap – misel, da tistemu, ki mu je pehanje za bogvedi čem vse osnovni vsakdan, velja beseda „hlap“, da ga čaka znani konec, je delovala predvsem postavitveno iskateljstvo, razumljivo vsakomur, ki je zadevo poskušal dognati (mislil „kdor skak, tisti hlap“ v besedilu seveda ni bila osamljena, ob njeni strani so zaznavne še mnoge, ki kažejo naš beli in črni danes).

Skopa, z režijo v izredno zlitje delujoča živa scena, je domislek Mete Hočevnar.

Režiserjevi komunikativnosti (Dušan Jovanovič) so sledili igralci: Alja Tkačeva, Polona Vetrhova, Marko Simčič in Božo Šprajc, pri čemer bi ocenili žensko polovico ansambla za prepričljivejšo.

VI. Novak

nova opera sydneyju

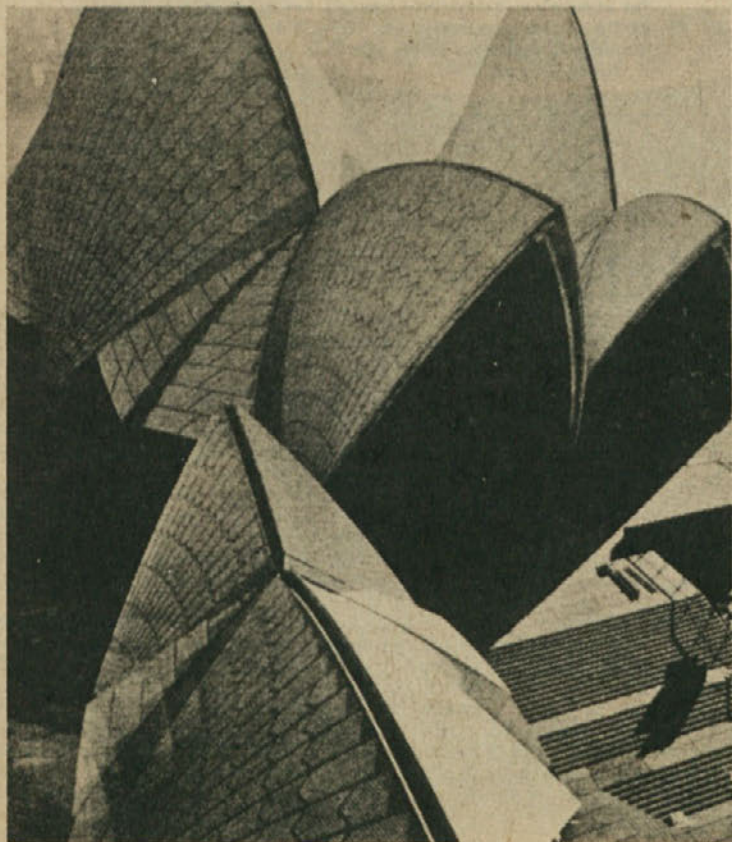
adrian
grizold

KULTURNI ODER DOMA IN V SVETU

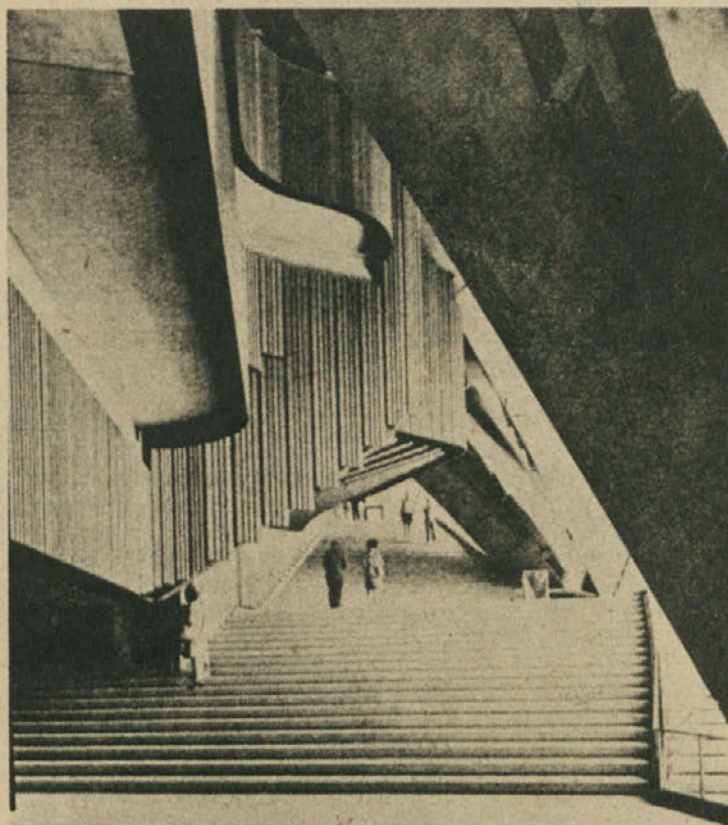
KULTURNI CENTER V OBJEMU TEHNIČNE FANTASTIKE

Pred dnevi so v Sydneyju v Avstraliji odprli nov kulturni center, ki bi naj to državo enakovredno uvrstil v svetovno kulturno dogajanje. Na videz je ta kulturni center zmagoslavje sodobne arhitektonike in tehnike, v bistvu pa je položaj precej drugačen. Otvoritvena svečanost je bila kar se da pompozna; govorila je britanska kraljica Elizabeta II., za tem pa so zadoneli akordi Beethovne 9. simfonije. V ogromni dvorani se je zbrala domala vsa svetovna smetana, torej veliko število megalomanskih snobov in sorodnih duš, in to samo zato, da svečana otvoritev ne bi bila brez „vsebine in sijaja“.

Avstralski premier Gough Whitlam je na otvoritvi izjavil: „Kulturni center je pričetek novega obdobja v avstralskem kulturnem življenju“. Res je, da ta velika južna dežela doslej ni posebno uspešno stopala v mednarodno kulturo. Avstralsci so znani po številnih uspešnih športnikih, po interpretaciji musicala „Hair“ (bila je najboljša, ker je bila najglasnejša). Kulturni izvoz pa so tvorili le posamezniki, kot svetovno priznana sopranistka Joan Sutherland in njena predhodnica Nellie Melba (danes znana predvsem kot priznana slaščica).

Sedaj pa se Avstralsci ponašajo z eno najlepših in najdramatičnejših stavb na svetu (Newsweek). Zgradba je delo, 1918. leta rojenega nizozemskega arhitekta, Joerna Utzona. Gradnja je trajala trikrat dalje kot je bilo predvideno, stroški pa so kar 14-krat presegle odmerjena sredstva. Iz fantastičnega načrta je nastala umetniška tragedija. Zaradi zgoraj navedenih problemov so dokončno izgradnjo in notranjo ureditev prepustili trem domačim arhitektom. Ta odločitev je tako absurdna, kot če bi Beatlesom zaupali dovršitev Schubertove Nedokončane simfonije. Zaradi

velikih finančnih težav je prišlo do precejšnjega spreminjanja prvotnega načrta. Sedaj je operni oder širok le dvanajst metrov (oder v Metropolitanski operi v New Yorku meri 32 metrov) in tako povsem odpade uprizorjanje velikih ustvaritev kot so na primer Wagnerjeve opere.

V koncertni dvorani z 2700 sedeži so največje orgle na svetu (9600 piščali). Doslej je „center“ samo dvakrat služil svojemu namenu: izveden je bil koncert simfoničnega orkestra domačega mesta in uprizorjena je bila opera Sergeja Prokofjeva Vojna in mir.

Kakor vse današnje življenje tudi umetnost vedno bolj sili v megalomanstvo, v fantastiko in skrajno dovršenost. Lep primer je novi kulturni center v Sydneyju. Vanj je bilo vložena mnogo denarja, tehnika je tako dovršena, da je ni mogoče preseči. Ustvarjen je bil torej nekakšen „raj“ kulture. Tudi izvedbe, bodisi gledališke, operne ali koncertne, so dandanes tako dovršene, da je zaenkrat nemogoče prekiniti na primer interpretacijo Beethovna z Berlinskimi filharmoniki pod vodstvom Herberta von Karajana. To so pojavi, ki opozarjajo, da se je naša svetovna kultura spet razvila do neke mejne točke, kjer ni mogoče naprej z starimi vrednotami in sistemi. To v bistvu ni več umetnost, marveč že izživljanje v letanju pod oblake, v oboževanje lastnega genija. Pri nas so stvari k sreči še precej drugačne. Naša kultura ni zasipana z denarjem, marveč se bori za vsakdanji obstoj.

Viri:
Frankfurter Allgemeine
Newsweek
Spiegel

Ker je direktor študentskih domov ukazal hišniku domov, naj strga predloge izvršnega odbora o problematiki poročenih študentov z vidnih mest v domovih (kjer so običajno nalepljene odločbe uprave ŠD in predsedstva domske skupnosti), ne da bi se o tem z nami predhodno posvetoval, smo bili prisiljeni objaviti naše stališče na tem mestu.

IO SŠ MVZ

skupnost študentov visokošolskih zavodov maribor

IZVRŠNI ODBOR MARIBOR, TYRŠEVA 23

TEL. 22-977 — ŽIRO RACUN. 518-476-172

Izvršni odbor skupnosti študentov mariborskih visokošolskih zavodov je na svoji seji dne, 29. okt. 1973 obravnaval perečo problematiko bivanja poročenih študentov z otrokom v prostorih študentskih domov, ter na osnovi izvedene neanonimne ankete med stanovalci domov sprejel naslednjo

u g o t o v i t e v

izhajajoč iz objektivnosti, oz. reprezentančnosti anketirane populacije (zajetih 480 študentov, od tega 450 podpira bivanje poročenih študentov z dojenčkom v domovih, a nasprotuje samo 30 stanovalcev), ter z dodatnim upoštevanjem dejstva, da v priložju doma II in III, kjer so poročeni študentje z dojenčki še stanovali in prav tako v I. nadstr. ni bilo nikogar, ki bi se pritoževal, sodimo, da je neutemeljeno nasprotovanje predsedstva domske skupnosti bivanju poročenih študentov z otrokom v štud. domu.

Dne 30. 10. 1973 je bil o tem seznanjen tudi dr. Juro, predstojnik in odgovorni zdravnik, ki zahteva, da se pravilno tolmači mnenje zdravstvene komisije, ki je podala samo strokovno oceno prostorov, ne pa ocenila situacije, v kateri so poročeni študentje z otrokom. Dr. Juro je izjavil, da komisija ni meročajna, da bi prepovedala bivanje otrok v ŠD, ker je lahko vsakomur povsem jasno, da še vedno živi ogromno ljudi v dokaj slabših stanovanjskih pogojih in je sategadelj razumljivo, da bi mladi par le stežka dobil kjerkoli boljše stanovanjske pogoje, kot pa so na voljo v študentskih domovih.

Na osnovi povedanega

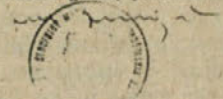
p r e d l a g a m o

vsem zainteresiranim inštitucijam, da do nadaljnjega omogočijo sprejem in bivanje poročenih študentov z otrokom v prostorih študentskih domov in da ne obremenjujejo še tako socialno prizadetih mladih parov še z dodatnim zviševanjem stanarine zaradi otroka, ki bi ga imeli pri sebi.

V prepričanju, da boste ostavljeno ugotovitev in predlog upoštevali z razumevanjem ter temu ustrezno ukrepali

vas tovariško pozdravljamo!

Za IO SŠ MVZ
Jože Zagožen, predsednik

Maribor, 30. 10. 1973

Izreden napredek je v svojem programu storila naša televizija, namesto dosedaj ob sobotah predvajanih košarkarskih tekem prve zvezne košarkarske lige bomo gledali tekme prve zvezne nogometne lige. Seveda sedaj televiziji govorijo o končno doseženem sporazumu z Nogometno zvezo Jugoslavije in o razčiščenih medsebojnih odnosih. Vemo na račun koga; namesto visoko kvalitetne košarke bomo odslej gledali na svetovno prvenstvo težečo (vendar slednjega očitno ne dosegaajo) jugoslovansko žogobcarstvo.

KONJSKA FILOZOFIJA

Konjev poznamo več vrst,
nekaj jih preštejemo kar na prst:
cirkuške, dirkalne,
delovne, sploh jahalne,
pametne, trdoglave,
paradne, pa tiste, ki ne jedo otave,
vojaške, lipicance,
belce, vrance.
In kot pravi konjska pamet:
bolje slamo v gobcu — kakor žamet!

Konji so konjski s konji,
konjske so grive, zobje, vonji:
eni so za reklamne oglase,
drugi, da jih predelamo v klobase,
eni so Krpanove kobile in kulturni,
drugi so spet športni, divji, urni,
eni imajo propagandne plašnice,
drugi pa popasejo bodice.
In vendar ve vsak, ki je vprežen v posel:
bolj ko garaš ko konj, večji si osel!

Vladimir Gajšek

NOGOMET: KATEDRA—IO MVZ 6:4 (2:2)

Stadion v „luknji“, avditorij nabito prazen, vreme na igro očitno vplivajoče, teren raven.

Katedra: Kračun 8, Kramberger 8, Cerjak 9, Kerkez 9, Zbašnik 9, Novak 5 (ni bil v opremi).

IO SŠ MVZ: Zagožen 5, Gerič 4, Kastivnik 6, Razdevšek 3, Pišek 6, Žnidar 5, Pruš 5.

Sodnika Margan, pozneje Oman sta bila pretežno nejasna. Pravica se je izkazala; Katedra je končno dokazala kolegom preko ceste, kaj je pravo nogometno znanje, kaj je pravilna nogometna taktika, kaj je to borba za vsako žogo, kaj je to srčnost in geslo „vsi za enega — eden za vse“.

Tekma je potekala v očitni premoči Katedre, ki ji tudi odlični, od KUD Študent kupljeni Razdevšek ni našel protirožja.

Goli so padali takole: 0:1 Kastivnik v 1. min. (verjetno zato, ker igralci Katedre niso bili prepričani, ali se je tekma že pričela ali ne), 1:1 Kerkez, 1:2 Kastivnik, 2:2 Kerkez, 3:2 Novak, 4:8 Novak, 5:2 Novak, 5:3 Razdevšek (!), 5:4 Razdevšek (!?), 6:4 Zbašnik.

ŠTUDENTSKI DOM MARIBOR

Tyrševa 23

O B V E S T I L O

Vse stanovalce študentskega doma, ki imajo avtomobile, prosimo, da jih prijavijo najpozneje do 25.10.1973 pri Ivanu Slatiču, kurjaču ŠD, seredi osnačitve parkirnih prostorov okoli stolpičev.

Maribor, dne 18/10-1973

UPRAVA

U
O

Z kot zaton

Pisali smo že o tem, kaj in kako naj študentska organizacija dela. Več ali manj nam je tudi jasno, da njen izvršilni organ ni zato postavljen in voljen, da pač nekaj počne in dela za študente, ampak da operativno, usklajeno ter hitro opravlja delo, ki ga vsa množica ne bi mogla, če bi si vsi njeni člani istočasno prizadevali pri isti nalogi, jo poskušali izvršiti racionalno in dovolj učinkovito. Zato je Izvršni odbor skupnosti študentov izvršilni organ skupščine. Ne morda zavoljo tega, da dolžca vsebino, temelje in pravilnost akcije. Verifikator je organizacija sama.

Prav tako načelni moramo biti tudi pri komentiranju doseženih ciljev in rezultatov. Če tradicionalne brucovske prireditve ne nosijo v sebi nič več kot tradicijo, jih je treba vsebinsko drugače opredeliti ali pa odpraviti. Vendar vemo, da vodstvo študentske organizacije pri svojem delu izhaja iz odločitve in smernic študentske organizacije, skupščine članstva. Pravzaprav enostavno vprašanje, ki pa zahteva preišljen odgovor.

Ko brucovske prireditve več ne zaslužijo tega imena, radikalno pometimo z njimi. Čemu bi leta in leta vlekli za seboj dediščino neposrečene odločitve v preteklosti? Čemu bi po vsej sili radi imeli nastop ene ali druge študentske sekcije, če je komaj začela delati? Spremenimo oblike dela in se postavimo na realne temelje, ki v prvi vrsti pomenijo zahtevo po kontinuirani akciji, po stalno prisotnih kritičnih mislih javnih tribun, zborov, akcijskih sestankov, po permanentnih študentskih plesih, gledaliških predstavah, po celoletni športni rekreaciji in telesni vzgoji, po... Vendar tega vodstvo ne bo naredilo. Pa ne zato, ker bi spalo. Spi najbrž nekdo drug...

DZ.